

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Донбаська державна машинобудівна академія
Кафедра економіки підприємства**

УДК 378.14

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання кваліфікаційної роботи
здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 051 «Економіка»**

**Краматорськ
ДДМА
2019**

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 051 «Економіка» / Ровенська В.В., Латишева О.В. – Краматорськ: ДДМА, 2019. – 89 с.

Укладачі: канд. екон. наук, доц. Ровенська В.В.,
канд. екон. наук, ст.викл. Латишева О.В.

Розглянуто і затверджено на метод.семінарі кафедри економіки підприємства, протокол № 13 від 27.08.2019 р.

Завідувач кафедри:

_____ Н.Ю.Рекова, д-р екон. наук, доцент

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ	5
2 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ	8
2.1 Збір та опрацювання матеріалу	9
2.2 Структура та зміст кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня	10
2.3 Оформлення кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня	20
2.4 Рецензування робіт та оформлення відгуку керівника	27
2.5 Порядок допуску до захисту роботи магістра	28
3 ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ	31
3.1. Порядок захисту кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня	31
3.2 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня	32
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35
ДОДАТКИ	37
Додаток А Рекомендована тематика дипломних робіт	37
Додаток Б Приклад оформлення титульного аркушу дипломної роботи	47
Додаток В Приклади та правила оформлення окремих структурних елементів дипломної роботи	48
Додаток Г Приклади оформлення літературних джерел	83

ВСТУП

За освітньою програмою підготовки магістри належать до фахівців вищого рівня, тому навчальний процес підготовки має свої особливості в організації індивідуальної та самостійної роботи, проходженні переддипломної практики, підготовці дипломних робіт, організації проміжного й підсумкового контролю оцінювання знань, умінь та практичних навичок. Підготовка магістра завершується написанням і захистом кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня .

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня – це самостійне дослідження, виконане студентом на завершальному етапі навчання в Донбаській державній машинобудівній академії. Вона є кваліфікаційним документом, на підставі якого Державна екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння кваліфікації.

Як теоретико-прикладне дослідження кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної організаційно- управлінської або соціально-економічної проблеми, а також обґрунтований проект практичного її розв'язання, виконаний на підставі ретельно проведеного аналізу діяльності конкретної організації-замовника (бази практики).

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня є кваліфікаційною працею, яку виконує студент ДДМА після засвоєння певного комплексу гуманітарних, природничо-наукових, загальноекономічних та професійних дисциплін за програмою підготовки магістра та проходження виробничої та переддипломної практики.

Виконання кваліфікаційної (магістерської дипломної) роботи є завершальним етапом навчання підготовки фахівця за рівнем підготовки «магістр» у ДДМА і має за мету систематизувати знання, розширити та закріпити професійні уміння та навички щодо вирішення завдань, максимально наближених до умов виробництва у всіх галузях економічної діяльності. Отже, виконання цієї роботи спрямовано на розвиток навичок самостійної роботи, набуття умінь планування та проведення досліджень, аналізу й систематизації наукових фактів і експериментальних даних, програмування можливих технологічних рішень, висновків і пропозицій. До того ж важливим є також формування у студента навичок написання та оформлення наукової рукописної роботи, які необхідні для майбутньої професійної діяльності випускника.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

Виконання та захист дипломної кваліфікаційної роботи має на меті продемонструвати вміння вирішувати професійні теоретичні та прикладні проблеми на основі знань та навичок, що були набуті в період навчання. У науково-дослідній сфері - це здатність професійно визначити проблему та провести її дослідження. У практичній сфері - це вміння професійно застосовувати знання та методи для вирішення практичних задач.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня має бути науково-дослідною роботою. Це означає, що вона повинна генерувати нову чи частково нову інформацію. Елементами такої інформації можуть уважатися поглиблений аналіз і визначення шляхів вирішення проблемної ситуації, пропозиції у вигляді пропозицій вирішення проблеми, обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення бізнес-процесів господарюючих суб'єктів, план дій чи заходів, бізнес-план чи проект (інноваційний, інвестиційний, консультаційний), система інформаційного забезпечення (економіко-математичного моделювання бізнес-процесів), навчально-методичні матеріали або розробки, рекомендації щодо тлумачення, правильного застосування чи поглибленого розуміння нових термінів чи понять тощо.

Метою кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня є застосування набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для самостійного вирішення актуальної проблеми функціонування та розвитку економіки підприємства на підставі критичного аналізу, узагальнення наявної інформації з обраної проблеми, проведення власних досліджень, виконання розробок економіко-математичного моделювання бізнес-процесів чи прикладних адресних рекомендацій.

Визначення напрямів дослідження може бути зорієнтованим як на вирішення проблеми, так і на використання нової можливості. Проблема – це результат діяльності чи бездіяльності в минулому, її не можна ігнорувати. Можливість – це те, що може дати додатковий ефект у перспективі; можливість можна використати чи відмовитись від неї.

У реальному житті вирішення проблеми й використання можливості зазвичай перехрещуються, але усвідомлення такого підходу до пошуку теми роботи пропонує ширші можливості вибору та допомагає більш чітко представити схему роботи, її ключові моменти, що важливо при розробці плану кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня .

Працюючи над магістерською роботою, студент має засвоїти навички

правильної постановки проблеми й обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови логічного плану і оптимальної структури, роботи з літературними джерелами та статистичною інформацією, аналізу й оцінки різних аспектів діяльності організації, обґрунтування власних узагальнень, висновків і пропозицій.

Основними задачами кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня є:

- а) закріплення теоретичних і практичних навичок, отриманих студентом магістратури за період навчання;
- б) розвиток умінь і навичок проведення самостійної науково-дослідної роботи;
- в) оволодіння методами й формами виконання науково-дослідної роботи;
- г) набуття вміння науково обґрунтованого розв'язання поставленої задачі;
- д) виявлення рівня підготовки магістранта щодо самостійного аналізу та викладання матеріалу, вміння захищати свої погляди й практично реалізовувати їх у господарської діяльності;
- е) перевірка ступеня підготовки магістранта за профілем обраної спеціальності.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня є:

- вивчення (або поглиблення) та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напрямку дослідження;
- проведення всебічної діагностики ситуації із застосуванням сучасного інструментарію;
- розроблення й оцінка альтернативних підходів до вирішення визначених проблем;
- обґрунтування запропонованих рішень з використанням ситуаційного аналізу;
- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи й пропозиції автора, з подальшим їх особистим захистом.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня має бути теоретичним прикладним дослідженням з обраної студентом теми та мати практичне значення. Під час викладу матеріалу кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня мають бути аргументованість думок і точність наведених даних.

Діяльність студента під час виконання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня починається з вибору теми й отримання на випусковій кафедрі завдання з методичними рекомендаціями щодо її розробки. *Тематика дипломних робіт магістра визначається і затверджується кафедрою економіки підприємств ДДМА (дод. А).*

Вже на етапі вибору теми починається співпраця студента з керівником

дипломної роботи. Для систематизації підготовки дипломної роботи студент розробляє і погоджує з керівником її детальну структуру. Керівник магістерської роботи призначається наказом ректора (першого проректору) ДДМА про затвердження тем магістерських дипломних робіт.

До основних функцій керівника роботи належать:

- допомога студенту в уточненні теми роботи і розробці її плану;
- орієнтація на збір необхідної для написання роботи інформації в період переддипломної практики;
- рекомендації щодо вибору літературних джерел: наукової, методологічної та спеціальної літератури;
- консультації щодо змісту роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- поради щодо оформлення роботи, підготовки доповіді та графічних матеріалів;
- складання відгуку на дипломну роботу магістра.

Керівник дипломної роботи звертає увагу студента на недоліки в роботі (стиль викладу, оформлення, зміст підрозділів тощо), але не виправляє їх самостійно. Після остаточного оформлення остаточного варіанту магістерської дипломної роботи студент підписує її. Студент і керівник роботи ставлять свої підписи на титульному аркуші магістерської роботи.

Вибір теми є першим етапом підготовки дипломної роботи і має важливе значення для її успішного виконання.

Вибір теми дипломної роботи здійснюється студентом індивідуально, відповідно до тематики, яку рекомендує кафедра (дод. А).

Тематика дипломних робіт містить широкий комплекс питань, які охоплюють усі сфери господарської діяльності підприємств, установ та організацій незалежно від їх організаційно-правової форми, розміру, власності чи підпорядкування.

При виборі тем слід виходити з їх наукової та практичної актуальності, враховувати перспективність, відповідність профілю навчання студента, необхідність відображення процесів, що відбуваються в економічному житті. Перевага надається темам, що пов'язані з науковими дослідженнями (держбюджетних тем) кафедри та практичних інтересів студента.

Студент має право пропонувати тему самостійно, при цьому вона повинна розглядати актуальні економічні проблеми, або бути впровадженням до його практичної та/або наукової роботи.

Тема дипломної роботи може бути затверджена за замовленням підприємства.

Назва теми дипломної роботи повинна бути короткою та точною. Вона повинна включати об'єкт (підприємства, процеси, аспекти діяльності, проекти інвестування виробництва, бізнес-план тощо).

Теми робіт обговорюються та рекомендуються на засіданні кафедри у вересні–жовтні року, що є попереднім до року захисту. Після затвердження теми керівник роботи оформлює завдання на розробку дипломної роботи. При отриманні завдання студент повинен з'ясувати у керівника та консультантів усі питання щодо збору даних та виконанню додаткових завдань в період переддипломної практики.

При необхідності зміни теми дипломної роботи студент подає на кафедру відповідну мотивовану заяву з візою наукового керівника на ім'я ректора ДДМА. У разі позитивного висновку завідувача кафедри готується проект відповідного наказу ректора. При зміні теми дипломної роботи менше ніж за 4 тижнів до захисту достатність вмотивованості заяви студента повинні спільно розглянути завідувач кафедри та декан ФЕМ (денна форма навчання) або декан центру дистанційної заочної освіти (заочна форма навчання). Рішення приймається не пізніше ніж за 5 тижнів до початку роботи Державної екзаменаційної комісії. У разі відмови у задоволенні заяви студент зобов'язаний подати роботу за раніше затвердженою темою.

Ці методичні рекомендації повинні допомогти студентам спеціальності 051 «Економіка» підготувати, оформити та своєчасно представити до захисту дипломні роботи магістра у відповідності з вимогами, що до них висуваються.

Не допускається до захисту магістерська дипломна робота, що не відповідає всім вимогам до кваліфікаційних робіт рівня «магістр», написана не за затвердженою темою, або має елементи плагіату.

2 ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

Головними напрямками виконання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня є такі :

1. Збір та опрацювання матеріалу, необхідного для вивчення теоретичної бази дослідження, а також фактичних статистичних та фінансових даних щодо функціонування предмета дослідження згідно з обраною темою магістерської дипломної роботи.
2. Визначення структури та змісту дипломної роботи.
3. Оформлення роботи згідно з вимогами.
4. Подання роботи на рецензування та отримання відгуку керівника.
5. Отримання допуску на захист роботи.

2.1 Збір та опрацювання матеріалу

Почати роботу доцільно з визначення кола джерел і літератури, необхідної для самостійного вивчення та подальшого розкриття теми. У цьому основну допомогу студенту, крім керівника, може надати методична література та реферативні журнали.

Кожне з джерел є по-своєму важливим. Праці вчених, фахівців, законодавчі та нормативні акти є методологічною та методичною основою роботи над темою. Монографії та статті дають змогу глибоко проаналізувати сутність і причинно-наслідкові зв'язки явищ, що вивчаються. Статистичні збірки та довідники дають можливість знайти необхідні факти та цифри, що підтверджують ті чи інші теоретичні положення та висновки.

Істотну допомогу в отриманні необхідної статистичної інформації та корисних знань теоретико-методичного характеру можуть надати інтернет-ресурси.

Під час підбору літератури та інформаційних джерел, інтернет-ресурсів необхідно враховувати, якою мірою вони відповідають безпосередньо обраній темі, розкривають її зміст. Обираючи джерело, необхідно звернути увагу на рік видання джерела (книги, брошури, статті). Зазвичай, вивчатися мають праці, що містять останні досягнення науки з обраного питання (за винятком історичних проблем). Бажано використовувати джерела, видані не більше ніж п'ять років тому.

Під час вивчення незнайомої літератури зустрічаються нові поняття, визначення. Кожне з них потрібно виписати окремо, а потім за допомогою довідників знайти їхнє смислове значення.

Прочитавши та опрацювавши відібрані джерела, студент отримує загальне уявлення про місце та значення обраної теми в курсі відповідної дисципліни, визначає її найважливіші проблеми. Потім вивчає документальні матеріали, що належать до питань теми.

Випускнику слід мати на увазі, що робота не обов'язково має включати весь зібраний матеріал. Для написання тексту магістерської роботи потрібно обрати головні проблеми, які дають можливість повно розкрити зміст теми.

Потрібно послідовно й чітко підсумувати сутність обраних питань. Матеріали, що наводяться в роботі, мають бути логічно взаємопов'язаними, щоб кожний подальший матеріал був продовженням попереднього й впливав із наведених висновків. Формулювання мають бути точними, зрозумілими, мають висловлюватися грамотно. Недостатньо чітка позиція, бідна, невиразна мова викладу завжди ускладнює сприйняття тексту, збіднює зміст роботи.

Текст магістерської роботи обов'язково ілюструється графічно-розрахунками матеріалами, зокрема діаграмами моделей бізнес-процесів.

Потрібно також пам'ятати, що магістерська дипломна робота за спеціальністю 051 – «Економіка» має, крім теоретичного, розрахунково-аналітичний характер. Тому потрібно звернути увагу на те, що дипломна робота аналітичного характеру має включати аналітичний огляд наукової та спеціальної літератури, присвяченої вибраній проблемі, включати огляд існуючих методів економічного, фінансового, комплексного аналізів, вплив результатів економічної діяльності підприємства на найважливіші сфери життя суспільства, розробляти обґрунтовані пропозиції їх удосконалення.

Аналіз проводять на основі фактичного матеріалу, зібраного студентами-випускниками на підприємствах різних форм власності самостійно, у т.ч. протягом переддипломної практики на підприємстві.

Дипломна робота може включати *діаграми моделей процесів* окремих аспектів діяльності та управління підприємства, а також може включати діаграми моделей бізнес-процесів виробництва продукції або окремих його елементів і операцій до та після внесених пропозиції покращення існуючого стану (після впровадження нових організаційно-управлінських дій, технологій, оновлення засобів праці, зміни бізнес-процесів тощо).

2.2 Структура та зміст кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня

Студент виконує роботу протягом останнього навчального семестру відповідно до навчального плану та графіка ходу робіт. У встановлені терміни керівнику подається напрацьований матеріал із метою контролю процесу робіт і своєчасного корегування помічених недоліків. Закінчена пояснювальна записка здається керівнику *мінімум за один тиждень* до терміну захисту роботи для завершальної перевірки. Усі недоліки, виявлені керівником роботи, повинні бути усунені до подання роботи на підпис завідувача кафедрою.

Процес підготовки та виконання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня передбачає (за два тижні до захисту) огляд роботи.

Дипломна робота повинна відповідати певним загальним вимогам щодо викладення матеріалу:

- формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чітким, лаконічними й водночас найголовніше відображати сутність та зміст питань, що розглядаються;
- матеріал роботи необхідно викладати грамотно, доступним науковим стилем, він не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами;

– не допускається просте переписування матеріалів із літературних джерел, їх цитування без посилання; у тексті не повинно бути виразів типу: «я вважаю», «мені здається», «у нас прийнято», замість них рекомендуються вирази: «на думку автора», «уважається доцільним», «як свідчить проведений аналіз».

Роботу умовно поділяють на такі частини :

- вступну частину;
- основну частину;
- додатки.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня повинна містити такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- завдання на виконання магістерської дипломної роботи;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ;
- додатки (за необхідності)

Окремо (окремим документом!) надаються: автореферат, щоденник виконання роботи, рецензія, подання до захисту, демонстраційних матеріал (5 екз.), обхідний лист від деканату, лист о проходженні перевірки на антиплагиат.

Отже, до вступної частини дипломної роботи належать: титульний аркуш і аркуш завдання, реферат, зміст, вступ. Вони мають єдині вимоги для всіх виконавців. Структура основної частини дипломної роботи залежить від багатьох чинників (вибраного об'єкта дослідження, прийнятих методів розв'язання поставлених у роботі задач, технічних засобів, що будуть використовуватися).

Обсяг розрахунково-пояснювальної записки становить 100–120 стандартних сторінок формату А4 (поля: ліве – 30 мм, верхнє, нижнє, праве –20 мм).

Структура пояснювальної записки (у сторінках):

- титульний аркуш;
- аркуш завдання на дипломну роботу;
- реферат українською мовою (1);
- зміст (1–2);
- вступ (2–3);
- основна частина (80–100);
- висновки (3–5);
- ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ (3–4);

- додатки (за необхідності; обсяг довільний).

Титульний аркуш і аркуш завдання на дипломну роботу стандартного зразка видаються профілюючою кафедрою. Для оформлення титульного аркушу необхідно перевірити точну відповідність назви роботи наказу по ДДМА про затвердження тем магістерських дипломних робіт.

Приклад оформлення титульного аркушу дипломної роботи наведено в додатку Б.

Завдання на виконання дипломної роботи є єдиним листом роботи, який містить відомості на обох боках. Завдання на виконання дипломної роботи є документом, що визначає термін здачі студентом закінченої роботи, вихідні дані й перелік питань, які необхідно розробити. Отже, цей документ визначає головні питання та назви розділів і підрозділів, які необхідно розкрити в роботі. Завдання на виконання дипломної роботи оформлює та видає студенту керівник.

Приклад оформлення аркушу завдання на дипломну роботу наведено в додатку В.

Аркуш завдання може коректуватися. Наприклад, у процесі підготовки до захисту роботи може бути змінено перелік графічного матеріалу, що є обов'язковим для представлення.

Автореферат має бути стислим інформаційним та складеним українською мовою. Структура, загальні вимоги та правила оформлення реферату регламентуються державним стандартом ДСТУ 3008-95 Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Реферат дипломної роботи оформлюється за такою формою:

- відомості про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел у переліку посилань (усі дані приводять включно дані додатків);
- текст автореферату;
- перелік ключових слів.

Текст автореферату має відображати такі обов'язкові елементи:

- об'єкт дослідження;
- мета роботи;
- методи дослідження;
- результати та їхнє практичне значення;

Також у тексті автореферату може міститися інформація стосовно:

- головних економічних характеристик і показників;
- рекомендацій із використання результатів роботи;
- сфери застосування;
- економічної ефективності;
- значущості роботи й висновків;

– прогнозних припущень про розвиток об'єкта дослідження.

Автореферат за обсягом має бути ~1500 слів і займати 2-3 сторінки. У ньому в лаконічній формі викладається сутність дипломної роботи.

Ключові слова, важливі для розкриття сутності роботи, вміщують після тексту реферату. Перелік ключових слів включає від 5 до 10 слів(словосполучень), надрукованих великими літерами у називному відмінку в рядок через коми.

У додатку Г подано приклад оформлення автореферату.

Зміст розміщують, починаючи з нової сторінки.

Зміст включає: вступ; послідовно подані назви всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів сутності роботи; висновки; ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ; найменування додатків. Також наводять номери сторінок, на яких починається викладення матеріалу елементів змісту.

У додатку Д подано приклад оформлення змісту. Зауважимо, що всі назви структурних елементів у тексті роботи мають повністю співпадати із тими, що винесені до змісту та наведені в аркуші завдання.

Якщо в роботі магістра вжиті маловідомі скорочення, специфічна термінологія, позначення і таке інше, то їх перелік подається у вигляді окремого списку, який розміщується після ЗМІСТУ, перед ВСТУПОМ. Незалежно від цього при першій появі цих елементів у тексті дипломної роботи наводять їх розшифровку.

У **вступі** необхідно відобразити таку інформацію.

По-перше, довести актуальність дослідження. Важливою вимогою до кваліфікаційної роботи є актуальність проблеми, що досліджується, тобто її теоретична та практична значущість. Вона має розглядатися у світлі сучасного стану економіки та потреб економічної діяльності підприємства. Актуальність теми має бути обґрунтована.

По-друге, необхідно визначити об'єкт та предмет дослідження, сформулювати цілі та задачі.

Об'єкт дослідження – це соціально-, фінансово- чи техніко-економічний процес або явище у діяльності підприємства, що спричинює проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Як категорії наукового процесу об'єкт і предмет досліджень співвідносяться між собою як загальне та часткове. В об'єкті дослідження виокремлюється та його частина, що становить предмет дослідження, на який спрямовується головна увага студента. Предмет дослідження визначає тему дипломної роботи. Об'єкт і предмет, мета та завдання дослідження та тема роботи перебувають у нерозривному зв'язку між собою і зумовлюють зміст дипломної роботи.

Мета дослідження передбачає чітке розуміння того, для чого пишеться

робота з обраної теми, яку проблему (об'єкт дослідження) робота має вирішити. Мета – це той результат, на досягнення якого спрямоване наукове дослідження. Мета дослідження повинна бути пов'язана із темою дипломної роботи. Ураховуючи мету та завдання, на які спрямовано написання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня, освітньо-кваліфікаційні вимоги, для формулювання мети можна вживати слова «вивчення...», «дослідження...», «аналіз...», «оцінка...».

Завдання дослідження – це те, що необхідно зробити в роботі задля вирішення проблеми. Також доцільно вказати на якому матеріалі відбувається дослідження, отже, що є його предметом. Мета роботи конкретизується в поставлених задачах, які є кроками, що наближують до її реалізації. Мета та завдання мають бути конкретними та зрозумілими. Для цього рекомендується використовувати такі форми дієслова та мовні звороти, як «вивчити», «розглянути», «встановити», «провести аналіз», «розробити модель», «виявити зв'язок», «оцінити рівень» тощо. Опис задач має становити певну послідовність і відображувати зміст підрозділів роботи.

По-третє, у вступі бажано подати оцінку літератури, що використовується. При цьому історіографія проблеми не має зводитися лише до перерахування авторів та робіт, а має показати, як розвивалися погляди на певну проблему, які головні підходи існують до її вирішення. Огляд літератури має охоплювати ті видання, які студент вивчив самостійно.

Четверте, відображення методів дослідження та вирішення сформульованої проблеми. Методи дослідження слугують інструментом у добуванні фактичного матеріалу та його обробки та є необхідною умовою досягнення поставленої в роботі мети. Їхній перелік необхідно робити не «взагалі», тобто відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, яке завдання вирішувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу переконатися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Вирішення поставлених завдань можна здійснювати з використанням таких методів:

- загальнонаукові методи: аналогія, системний аналіз, формалізація;
- методи логічної абстракції: аналіз і синтез, індукція та дедукція;
- економіко-математичні методи: факторний, системно-структурного аналізу;
- методи економіко-статистичного аналізу: табличний, графічний, групування, класифікації;
- маркетингові методи: SWOT-аналіз, матричний, спостереження, опитування;
- методи експертної діагностики: ранжирування, порівняння, оцінювання.

– методи моделювання: математичний, економічний, організаційно-економічний.

Бажано у вступі відобразити практичне значення отриманих результатів. Для цього подається стислий перелік тих положень роботи (висновків, рекомендацій, пропозицій), які можуть бути використані у практичній діяльності.

Структура основної частини кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня розглянута нижче. Зміст проведеного студентом дослідження розкриває основна частина дипломної роботи, яка складається із двох розділів та висновків. У розділах основної частини дипломної роботи докладно викладається теоретична, аналітична й рекомендаційна частини й узагальнюються результати дослідження. Усі матеріали, що не є принципово важливими, вносяться в додатки. Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі дипломної роботи й цілком її розкривати. Ці розділи повинні показати уміння студента логічно й аргументовано подавати матеріал, виклад і оформлення якого повинні відповідати вимогам, що висуваються до друкованих робіт. Оскільки тематика дипломних робіт різноманітна та зазвичай пов'язана з виробничо-економічною діяльністю того підприємства чи організації, у якій студент проходив виробничу (переддипломну) практику, то і зміст роботи має відповідати матеріалам, зібраним у цей період. Зміст графічного матеріалу визначається характером конкретної дипломної роботи. Рисунки, таблиці, схеми та графіки повинні слугувати ілюстраціями як до теоретичної, так і до аналітично-рекомендаційної частини. Загальна кількість аркушів залежно від теми визначається керівником роботи. Кожна з частин дипломної роботи має самостійне значення. Усі вони, однак, мають відповідати основному змісту теми й відображати напрями частин роботи.

Перший розділ – теоретичний, присвячується об'єкту дослідження. Виконує функцію методологічної основи для дослідження конкретної тематики. *Обсяг розділу – приблизно 25 сторінок.* У ньому формулюють проблематику дослідження, досліджуються всі точки зору, обґрунтовуються та розкриваються методи дослідження. У цьому розділі має бути показано теоретичні підходи до обраної проблеми, визначено методи, найбільш прийнятні для вирішення проблеми. Автор має продемонструвати свою обізнаність із методами аналізу та на підставі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найбільш придатних із них для обраного напрямку дослідження. Відповідно до обраної теми роботи здобувач, працюючи над першим розділом роботи, самостійно вивчає літературні джерела (підручники, посібники, монографії, наукові статті, офіційні документи, відомчі матеріали), що дає змогу визначити теоретичні основи питань, які досліджуються. Варто також використовувати широкі можливості пошуку потрібної інформації за допомогою глобальної мережі

Internet. Поглиблене вивчення матеріалів різних джерел інформації дає змогу виконавцю роботи усвідомити сучасний стан питань, що стосуються теми, визначити обсяг і особливості матеріалів, потрібних для виконання другого розділу роботи.

Загалом, перший розділ повинен послідовного вирішувати такі завдання:

- розкриття сутності досліджуваного явища та його особливостей серед інших подібних явищ, за потреби – аналіз історії розвитку явища, його нормативно-правової бази;
- аналіз наукових та практичних підходів (історичних та сучасних) до аналізу обраного об'єкту дослідження;
- аналіз існуючої термінології у сфері дослідження, створення понятійно-категоріального апарату, на який автор спиратиметься у подальшій роботі;
- виявлення тих методів та інструментів, які можуть бути використані під час дослідження предмета роботи, визначення та обґрунтування інструментарію, що буде безпосередньо застосований у роботі.

Результати проведеного теоретичного дослідження бажано систематизувати у вигляді таблиць, рисунків, схем.

Другий розділ – аналітичний, присвячується предмету дослідження. У ньому характеризується сучасний стан предмета дослідження, його динаміка, вплив різноманітних чинників, проводиться аналіз існуючих проблем і дається їх оцінка. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою роботи.

За обсягом це найбільший розділ, у якому має бути приблизно 35–40 сторінок.

У цьому розділі необхідно виокремити 3–4 підрозділи, що містять аналіз і оцінку конкретних сфер діяльності підприємства та середовища, що його оточує, статистичних та аналітичних матеріалів, які визначають рівень вирішення окремих аспектів досліджуваної проблеми. З цією метою необхідно використовувати дані підприємства, державної й відомчої статистики, дані спеціальних економічних і соціологічних досліджень, особисті спостереження, узагальнення та прикладні напрацювання, зроблені під час проходження практики. Докладно описувати історію виникнення та розвитку організації недоцільно. Розділ повинен бути максимально насиченим ілюстраційним матеріалом (таблиці, графіки, діаграми, схеми), який відображає результати діяльності підприємства за останні два-три роки і, окрім цього, характеризує середовище у якому знаходиться підприємство, його зміни та розвиток. Наведені в цьому розділі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, блок-схеми, алгоритми, моделі бізнес-процесів і розрахункові моделі, які визначають сутність економічних процесів, мають супроводжуватись відповідними

поясненнями і, найголовніше, створювати об'єктивну базу для виявлення невикористаних резервів у діяльності підприємства.

Загалом, другий розділ повинен вирішувати такі завдання:

- коротка характеристика підприємства, його техніко-економічних показників (угруповано у таблиці), побудова та опис елементів бізнес-моделі (моделі бізнес-процесів)
- аналіз існуючого стану і окреслення проблемної ситуації;
- аналіз джерел проблеми; виявлення зацікавлених сторін та осіб, що впливають (можуть впливати) на ситуацію; аналіз найістотніших аспектів проблеми; виявлення можливих шляхів подальшого розвитку або вирішення проблеми.

Виконання кожного з перерахованих завдань повинно здійснюватись із використанням відповідних аналітичних методів (економіко-математичного аналізу та системного аналізу, опитувальних методів, контент-аналізу, SWOT-аналізу тощо). Особливу увагу під час підготовки дипломної роботи студент повинен приділити групуванню й обробці зібраного фактичного матеріалу, його аналізу та узагальненню. Необхідно чітко розмежувати джерела походження використаної під час аналізу інформації: що запозичене з літератури, що одержано з документів організації, а які дані здобуті шляхом сучасних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань тощо.

На підставі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, встановити причини недоліків, оцінити можливості підприємства (або об'єкта дослідження) щодо підвищення ефективності та забезпечення розвитку тих чи інших напрямів економічної діяльності. Обов'язковим структурним та змістовним елементом другого розділу є останній підрозділ у якому автор має систематизувати виявлені проблеми в господарчій (організаційній, управлінській, виробничій, фінансовій, маркетинговій тощо) діяльності підприємства; у певній галузі діяльності чи на певному ринку. На підставі опрацювання різних джерел інформації необхідно представити можливі шляхи їх вирішення, очікувані результати від запровадження рекомендованих заходів.

Отримані результати дослідження доцільно розподілити на певні групи. За кожною групою необхідно надати перелік результатів, які сформульовані чітко, стисло та змістовно. Сформований комплекс рекомендованих заходів має відображати шляхи та напрями вирішення виявлених проблем та позитивні результати, що можуть бути отримані від їх реалізації.

Доцільно визначити можливі сфери практичного використання результатів та перспективи подальших досліджень за темою дипломної роботи.

Третій розділ присвячується результатам наукового пошуку. Має містити самостійні розрахунки випускника та його осмислення, власне бачення питання, що досліджується (економічна ефективність, прогнозування,

виявлення тенденцій, моделювання, класифікація тощо) та механізми реалізації запропонованих рішень. Обсяг розділу має бути не менше 15 сторінок.

Завданням третього розділу (проектно-рекомендаційного) є розробка конкретних рекомендацій, пропозицій щодо організаційно-економічного механізму вдосконалення предмета дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, обґрунтування моделей бізнес-процесів управління певними аспектами, наприклад, управління персоналом, інвестиціями, фінансово-економічними параметрами та індикаторами розвитку підприємства (стратегія, бізнес-план, консультативний проект, реінжиніринг бізнес-процесу, реструктуризація) на базі головних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені в першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного в другому розділі дослідження.

Цей розділ, зазвичай, містить декілька взаємопов'язаних параграфів, які поступово дають конкретні економічно обґрунтовані пропозиції щодо поліпшення бізнес-процесів управління та підвищення ефективності роботи підприємства. Запропоновані рекомендації, методи, моделі й конкретні заходи повинні відповідати таким вимогам:

- не суперечити чинному законодавству й нормативним документам;
- бути спрямовані на вдосконалення системи менеджменту, впровадження сучасних управлінських технологій, що, зі свого боку, повинно позитивно впливати на кінцеві економічні результати діяльності підприємства;
- бути науково обґрунтованими, урахувувати перспективні напрямки роботи підприємств у галузі (сфери діяльності) загалом.

Цей розділ містить зміст і результати власних досліджень студента, узгоджених із науковим керівником і консультантами. У ньому подають матеріали та методики досліджень.

В економічних розрахунках для обґрунтування пропозицій теж бажано використання ПЕОМ та сучасних програмних продуктів, моделювання бізнес-процесів підприємства. Можна запропонувати комп'ютерну програму та сучасні програмні продукти, моделі бізнес-процесів тощо.

Четвертий розділ присвячується проблемам та організації охорони праці та забезпеченню безпеки життєдіяльності на підприємстві, що є предметом дослідження. У розділі мають бути проаналізовані умови праці, виявлені причини травматизму та захворювань, можливі небезпечні й шкідливі виробничі фактори /НШВФ/, властиві об'єкту проектування. Крім того, у ньому повинні бути наведені інженерні рішення, що забезпечують охорону праці на об'єкті проектування. До розділу включають обґрунтування прийнятих проектних рішень, наводять економічну й соціальну ефективність заходів з охорони праці.

Висновки та пропозиції, що наводяться у окремому розділі роботи, є стислим викладенням підсумків проведеного дослідження. Саме тут коротко наводяться найважливіші теоретичні положення, які містять формулювання розв'язання проблеми, зокрема елементи практичної значущості; узагальнюються результати аналізу та діагностики об'єкта дослідження за визначеним напрямом дослідження; подаються пропозиції щодо удосконалення напрямів діяльності підприємства, які досліджувалися в роботі.

Висновки необхідно формулювати за кожним розділом та по роботі загалом. Вони повинні містити такі слова: визначено, встановлено, запропоновано, розроблено, обґрунтовано, проаналізовано тощо.

Проміжні висновки мають бути після кожного розділу дипломної роботи.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ може бути в тому порядку, у якому вони використані в роботі та згадуються в тексті роботи **або** розміщення всіх використаних джерел інформації може бути у *такій послідовності*:

- закони України (у хронологічній послідовності);
- укази Президента, постанови уряду (у хронологічній послідовності);
- директивні матеріали міністерств (у хронологічній послідовності);
- монографії, брошури, підручники (за абеткою);
- статті з журналів (за абеткою);
- інструктивні, нормативні та інші матеріали, що використовуються підприємством (за абеткою);
- іншомовні джерела мовою оригіналу;
- адреси Web-сторінок.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ має становити не менше 40 найменувань, зокрема посилання на інтернет-ресурси.

За виключенням класичних наукових праць до переліку літературних джерел недоцільно вносити праці, *термін видання яких перевищує п'ять років*. Посилання на них у тексті роботи мають наводитись у вигляді порядкового номера за списком у квадратних дужках, наприклад [25, с. 43].

Оформлення переліку посилань має відповідати вимогам **ДСТУ 8302:2015** Інформація та документація. Бібліографічні посилання.

Додатки розміщують у кінці дипломної роботи, вони містять матеріали, необхідні для повноти освітлення теми дипломної роботи: початкові дані для аналізу від підприємства (Баланс, Форма №2 та інші форми документів); скани наукових праць (статті, тези доповіді на конференції) студента (**1 стаття у фаховому журналі – обов'язково!**), демонстраційний матеріал (слайди), додаткові ілюстрації або таблиці; розрахунки; проміжні математичні докази та формули; інструкції, методики, опис комп'ютерних програм; довідки о проходженні експертизи на анти плагіат тощо.

Кожен документ, який включається у додатки, має свій порядковий номер і посилання на нього у тексті.

У додатках обов'язково розміщується наочний матеріал, який підготовлено студентом до захисту дипломної роботи. Кількість листів наочного матеріалу, їхні назви та зміст мають співпадати із переліком графічного матеріалу, який відзначено в аркуші завдання на виконання роботи.

Усі поставлені в дипломній роботі задачі повинні бути вирішені й супроводжені стислими висновками після кожного розділу.

Дипломна робота повинна бути написана логічно, послідовно й грамотно. Дипломну роботу подають у вигляді спеціально підготовленого переплетеного рукопису в твердій обкладинці та в електронному вигляді у двох форматах (у форматі WORD та PDF).

2.3 Оформлення кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня

Мова роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, виклад без орфографічних та синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування в роботі матеріалів із літературних джерел неприпустиме. Представлення в роботі сканованих матеріалів неприпустиме.

Дипломна робота має бути надрукована на одному боці аркушів стандартного білого паперу формату (A4 210 x 297 мм) і мати обсяг 100–120 сторінок тексту. Текст форматується гарнітурою Times New Roman, 14 кегль, 1,5 інтервалом за умови рівномірного заповнення сторінок і розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: лівий – 30 мм, правий – 20 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм.

Під час нанесення тексту на папір необхідно зберігати однакову щільність, контрастність та чіткість зображень по всій роботі. Символи тексту, лінії рисунків та інші знаки повинні бути чіткими та однаково чорними по всій роботі. Окремі слова, формули, знаки, які вписуються у печатний текст від руки, повинні бути чорного кольору; щільність тексту, що вписується, повинна бути максимально наближеною до щільності основного зображення.

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти підчищенням або зафарбуванням білим кольором та нанесенням на це саме місце або між рядками від руки. Виправлення повинні бути чорного кольору.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», назви розділів, «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично тексту. Перенесення слів у заголовку не допускається. Також дані елементи (за винятком назв розділів, пунктів) не нумеруються в процесі нумерації розділів та підрозділів.

Номер розділу ставлять по центру сторінки, після номера крапку не ставлять, поряд друкують заголовок розділу. **Слово «Розділ» не вказують.**

Заголовки підрозділів, пунктів та підпунктів роботи слід починати з абзацного відступу та печатати маленькими літерами, окрім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу крапка не ставиться, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу.

Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи та дорівнювати п'яти знакам (у разі машинописного виконання тексту) або 1,25 см у разі комп'ютерного.

Відстань між заголовком та наступним текстом повинна бути: при машинописному способі – не менше трьох інтервалів; при комп'ютерному способі – подвійний міжрядковий інтервал. Не допускається розміщувати найменування розділу, підрозділу, а також пункту та підпункту в нижній частині сторінки, якщо після нього розміщений тільки один рядок тексту.

Кожний розділ роботи потрібно починати з нової сторінки.

Сторінки роботи нумерують арабськими цифрами без знака №, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту роботи. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки наприкінці, починаючи зі сторінки «ВСТУП».

Титульний аркуш включають у загальну нумерацію сторінок роботи. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють. Завдання кафедри включають у загальну нумерацію, але номер не проставляють. Реферат розміщують на одній сторінці (українською мовою), включають у загальну нумерацію, але номер не ставлять. Зміст включають у загальну нумерацію, але номер сторінки не ставлять.

Ілюстрації та таблиці, розташовані на окремих сторінках, включають у загальну нумерацію сторінок роботи.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу та порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка, наприклад : «1.1 Поняття інвестиційної діяльності підприємства».

Ілюстрації (креслення, малюнки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) варто розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації повинні бути посилання в тексті. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно, представляючи їх у роботі, дотримуватися вимог чинного законодавства щодо авторських прав.

Ілюстрація позначається словом «Рисунок», яке з назвою ілюстрації розміщують після даних, що пояснюють ілюстрацію, наприклад:

«Рисунок 3.1 – Процес формування чистого прибутку підприємства».

Ілюстрацію, текст під рисунком і назву ілюстрації розміщують у центрі сторінки. Ілюстрації варто нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком ілюстрацій, що наведені в додатках.

Якщо ілюстрація не вміщується на одній сторінці, можна переносити її на інші сторінки, при цьому назва ілюстрації розташовується на першій сторінці, дані, що пояснюють – на кожній сторінці.

Цифровий матеріал, зазвичай, оформлюють у вигляді таблиць. Горизонтальні й вертикальні лінії, які розмежовують рядки таблиці, а також лінії, що обмежують таблицю зліва, справа та знизу, можна не проводити, якщо їх відсутність не ускладнює користування таблицею.

Таблицю варто розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті роботи.

Таблиці варто нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що приводять у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номеру таблиці, розділених крапкою, наприклад: таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу. Після номера таблиці крапка не ставиться. Назва таблиці пишеться маленькими літерами, крім першої букви.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, таблицю ділять на частини, розташовуючи одну частину під іншою, поруч або переносючи частину таблиці на наступну сторінку. При цьому на кожній частині таблиці повторюють її головку та боковик.

Під час розподіл у таблиці на частини допускається її головку або боковики замінити відповідно номерами граф або рядків. При цьому нумерують арабськими цифрами графи і/або рядки першої частини таблиці. Слово «Таблиця_» указують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження табл. 1.1» з указівкою номера таблиці.

Заголовки граф таблиці друкують, починаючи з великих букв, а підзаголовки – із рядкових, якщо вони становлять одну пропозицію із заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої букви. Наприкінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки й підзаголовки граф указують в однині.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути не менш одного вільного рядка.

Формули та рівняння в роботі (за винятком формул і рівнянь, наведених у додатку) варто нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номеру розділу і порядкового номеру формули або рівняння, розділених крапкою, наприклад: формула (1.3) – третя формула першого розділу. Номер формули або рівняння вказують на рівні формули або рівняння в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять у формулу або рівняння, варто приводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони представлені у формулі або рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта варто давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Формули або рівняння повинні приводитися в тексті тільки один раз. У подальшому на них необхідно давати посилання. Наприклад, «За рівнянням (1.2)».

Посилання в тексті роботи на використані джерела варто вказувати порядковим номером за переліком джерел, виділяючи двома квадратними дужками, наприклад: «... у роботах [1–7] ...».

Допускається приводити посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання повинне відповідати її бібліографічному опису за переліком посилань з указівкою номера.

При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки вказують їх номери.

При посиланнях варто писати: «... у розділі 2 ...», «... див. 2.1...», «... по 3.3.4 ...», «... відповідно до 2.3.1...», «... на рис. 1.3...», або «... на рис. 1.3...»,

«... у табл. 3.2...», «... (див. табл. 3.2) ...», «... за формулою (3.1)», «... у рівняннях (1.23) – (1.25) ...», «... у додатку Б...».

Додатки оформлюються як продовження роботи на її наступних сторінках або у вигляді окремої частини в порядку появи посилань на додатки у тексті роботи.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожен такий додаток потрібно починати з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої букви симетрично тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковане слово «Додаток __» і буква, що позначає додаток. Наприклад, Додаток А, Додаток Б тощо. Не слід використовувати букви: Г, Є, Й, І, Ї, О, Ч, Ь.

Додатки повинні мати спільну з іншими частинами роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Переліки, примітки, виноски в тексті додатка оформляють і нумерують відповідно до вимог дійсного документа. Ілюстрації, таблиці, формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: Рисунок Д1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Список літературних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

Список використаних джерел формується студентом за його вибором (опціонально - в кінці кожного розділу основної частини дипломної роботи) одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у роботі може оформлятися студентом за його вибором з урахуванням Національного стандарту України **ДСТУ 8302:2015** «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведеного у **додатку Е**.

Отже, пропонується використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічна посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015» (<http://www.nas.gov.ua/publications/news/Documents/%D0%9E%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB.pdf>), який набув чинності 01.07.2016 (Він установлює види бібліографічних посилань, що є частиною довідкового апарату документа та наводяться у формі бібліографічного запису, а також визначає правила та особливості складання і розміщення відповідних записів. Поширюється дія стандарту на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації.).

Варто зауважити, що відповідно до п. 5.4.5 вказаного стандарту ДСТУ 8302:2015: "Позатекстове бібліографічне посилання пов'язують із фрагментом тексту документа, до якого воно належить, за допомогою знаків виноски, які або виносять на верхню лінію шрифту після відповідного тексту та перед позатекстовим посиланням, або складають в одну лінію зі шрифтом основного тексту (у квадратних дужках у тексті та без дужок перед позатекстовим посиланням)".

Важливою новацією є пункт 4.9.1: "У бібліографічних посиланнях на

складник документа у формі аналітичного бібліографічного опису розділовий знак "дві навскісні риски" ("/") можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), в якому розміщено складник, виділяти шрифтом (наприклад, курсивом)".

Об'єктами посилання можуть бути всі види опублікованих чи неопублікованих документів або їхні складники на будь-яких носіях інформації (п. 4.2).

Відповідно до п. 7.4 вказаного стандарту, "Бібліографічне посилання складають як на електронні ресурси загалом (електронні документи, бази даних, портали чи сайти, веб-сторінки, форуми тощо), так і на їхні складники (розділи та частини електронних документів, порталів чи сайтів; публікації в електронних серіальних документах, повідомлення на форумах тощо) згідно з загальними правилами..."

При цьому п. 7.4.4.3.3: "Довгу електронну адресу можна переносити на наступний рядок. У цьому разі останнім у першому рядку має бути знак "навскісна риска" ("/")."

Так само, як і для друкованих джерел, опис частини електронного ресурсу у підрядковому бібліографічному посиланні (посторінкових примітках) можна скоротити, за умови, що в тексті наведено бібліографічні відомості, які дають змогу ідентифікувати документ (його назву і прізвища авторів, рік випуску) (п. 5.3.6): у тексті: "У статті Я.С. Яцківа, А.І. Радченко "Про ефективність видання наукових журналів в Україні" * у посиланні: * URL: <http://www.visnyk-nanu.org.ua/uk/node/967> (Last accessed: 27.11.2016).

Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі «Загальні вимоги та правила».

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Зокрема:

а) однотомні книги:

1) книги одного автора:

Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

2) книги двох і більше авторів:

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p

Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2-х т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.

3) книги без автора:

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

4) частини видання:

Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.

б) багатотомні книги:

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ. 2013. Т. 10. 784 с

в) стаття, тези:

Яцків Я. С., Радченко А. І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісн. НАН України*. 2012. № 6. С. 62-67.

Назарчук З. Т. Дифракция Е-поляризованных электромагнитных волн на цилиндрическом экране с сечением в виде ломаной кривой. *Волны и дифракция*. Тбилиси, 1985. Кн. 1. С. 507-511.

Скальський В. Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціон. проектування, виготовлення і експлуатації машинобуд. конструкцій*: Праці II міжнар. наук.-техн. конф. (Львів, 11-13 лист. 2010). Львів, 2010. С. 9-10.

г) електронні ресурси:

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Радченко А.І., Діденко Ю.В. Геологічна наука в академічних публікаціях. *Наука та іннов.* 2016. 12, № 3. С.14-26. URL: <http://scinn.org.ua/ua/archive/12%283%29/12%283%2901> (дата звернення: 10.11. 2017).

д) дисертації та автореферати дисертацій:

Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.

Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. – 10-х років ХХІ ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи: автореф. дис... д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014.

ж) правові джерела:

Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 № 318/97-ВР. Київ: Парламентське видавництво, 2015. 24 с.

Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

з) стандарти:

ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001- 06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).

і) авторські свідоцтва:

А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31

Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) надається у таблиці Е.1 додатку Е.

У додатку Е подано головні вимоги щодо оформлення таблиць, рисунків, формул. Також наведено правила оформлення назв розділів і пунктів – розміщення на аркуші, розстановку знаків (крапок), відступи від тексту тощо.

2.4 Рецензування робіт та оформлення відгуку керівника

Рецензенти призначаються завідувачем випускової кафедри з-поміж викладачів кафедри (інших кафедр економічного спрямування ДДМА).

У рецензії наголошується актуальність теми, міститься короткий, але глибокий розбір змісту магістерської роботи з обов'язковими конкретними критичними зауваженнями. У пункті рецензії «Використання останніх досліджень» рецензент з'ясовує знання випускником проблемних питань з теми, або наводиться точка зору економістів і власна думка автора щодо поставленої проблеми.

У рецензії мають бути відображені такі моменти:

- а) відповідність дипломної роботи, що рецензується, завданню на дипломну роботу та встановленим вимогам;
- б) актуальність теми дипломної роботи;
- в) оцінка відповідності завдання розділам і обсягу роботи; г) оцінка змісту всіх матеріалів дипломної роботи;
- д) обґрунтованість прийнятих у дипломній роботі проектних рішень;
- е) повнота огляду економічної літератури за темою роботи та вміння її використовувати;
- ж) практичний рівень і якість розрахунків;
- з) можливість впровадження у виробництво результатів дипломної роботи загалом або частково;
- и) оцінка стилю викладу пояснювальної записки і відповідність оформлення вимогам стандартів;
- к) позитивні сторони й недоліки виконаної роботи.

У висновках рецензент вказує, чи відповідає дипломна робота магістра, що рецензується, вимогам із певної спеціальності й оцінює якість роботи за чотирибальною системою (за бажанням додатково у 100-бальному вимірі).

Отже, рецензія має мати оцінку роботи за прийнятою шкалою оцінки знань. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від захисту. Студент знайомиться зі змістом рецензії і готує мотивовані відповіді на зауваження під час захисту роботи.

Відгук керівника складають в одному примірнику й додають до кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня.

У відгуку має бути характеристика роботи студента загалом над дипломною роботою та міститися такі положення:

- а) новітність розробки, практичність і рівень її складності; б) вміння студента працювати з економічною літературою;
- в) самостійність роботи студента, виявлена ним ініціатива, уміння

користуватися сучасними методами й засобами дослідження, комп'ютерною технікою;

г) глибина та комплексність аналізу проблеми, що досліджується; д) прогресивність і ефективність запропонованих рішень;

е) ставлення студента до роботи над дипломною роботою, уміння працювати систематично;

ж) недоліки.

У кінці відгуку керівник робить висновок про підготовленість студента до самостійної діяльності як економіста і можливості подачі магістерської дипломної роботи до захисту в ДЕК і присвоєння студенту кваліфікації магістра з Економіки, спеціалізація «Бізнес-аналітика».

2.5 Порядок допуску до захисту роботи магістра

Магістерська робота має пройти апробацію у вигляді участі в конференції (доповідь чи публікація тез) або/та наукової статті за темою роботи.

Кожен студент зобов'язаний пройти попередній захист. Попередній захист проводиться на розширеному засіданні кафедри або в комісії викладачів спільно зі студентами за 2–3 тижні до основного захисту. Ступінь готовності роботи до попереднього захисту – не менше ніж 80 % (допускаються тільки недоробки в оформленні роботи й відсутність супровідних матеріалів до роботи).

Попередній захист є «репетицією» і допуском до основного захисту. Студент виступає з доповіддю, читання якої є небажаним, та відповідає на поставлені запитання за змістом роботи й доповіді. Це дає змогу виявити недоліки в роботі, вказати шляхи їх усунення тощо.

Готову дипломну роботу магістра випускник підписує та передає на підпис науковому керівнику, а після цього зі всіма супровідними матеріалами – на випускову кафедру ЕП (не пізніше, ніж за сім днів до дня захисту).

Завідувач кафедри ЕП на підставі представлених матеріалів вирішує питання щодо допуску випускника до захисту.

У разі негативного рішення це питання розглядається на засіданні кафедри за участю керівника роботи. Витяг із протоколу засідання кафедри додається до проекту наказу про відрахування випускника.

Згідно з Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти кожна дипломна робота має пройти перевірку на наявність/відсутність плагіату (через антиплагіатну Інтернет-систему для пошуку запозичень у дипломних роботах з інших джерел). Допускаються до захисту виключно дипломні роботи, що успішно пройшли перевірку, та в яких зазначено: «Робота

виконана самостійно та не містить плагіату. Рівень унікального тексту – 65% (мінімум)».

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату у дипломній роботі студентів передбачають наступні ключові положення.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства, а саме:

- відтворення в тексті дипломної роботи студентів (повний текст наукової роботи, з коментарями, примітками, бібліографією, переліком джерел та всіма додатками до основного тексту) без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті дипломної роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту;
- відтворення в тексті дипломної роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.
- відтворення в тексті дипломної роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

Необхідно забезпечити рівень унікальності тексту дипломної роботи не нижче 65%.

Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в тексті дипломної роботи (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо):

- будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело у списку використаних джерел; винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними;
- якщо перефразування чи довільний переказ в тексті дипломної роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку);
- якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті дипломної роботи має бути наведено посилання на першоджерело; якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті дипломної роботи має

бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за ХХХХХХХ») і посилання на відповідний пункт списку використаних джерел;

- будь-яка наведена в тексті дипломної роботи аналітична, статистична, науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація із посиланням на відповідний пункт списку використаних джерел; винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю; у разі використання у дипломній роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції, а також посилання на відповідний пункт списку використаних джерел.

Для підтвердження студентом власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору варто наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується папками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку – у цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора;

в) пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці); якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

г) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

д) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, студенту слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

ж) якщо необхідно виявити ставлення студента до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

з) коли студент, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора дипломної роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (*курсив наш.* – М.Х.), (*підкреслено мною.* – М.Х.), (*розбивка моя.* – М.Х.).[1]

Звертаємо Вашу увагу на обов'язкову ідентичність (однаковість, відповідність) друкованих і електронних версій (варіантів) дипломної роботи.

3 ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

3.1. Порядок захисту КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ

За два тижні до початку роботи Державної екзаменаційної комісії кафедри ЕП ДДМА оголошується її склад і графік роботи.

Закінчена Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня (пояснювальна записка та наочні матеріали), підписана дипломником, консультантом і керівником, подаються завідуючому кафедрою разом із відгуком керівника та поданням і усіма документами у встановлений календарним планом термін, але не пізніше ніж за три дні до захисту.

Призначається обов'язкова процедура огляду дипломної роботи студентів-магістрів, яка передбачає перевірку наявної роботи щодо вимогам, які висуваються до кваліфікаційних робіт студентів-магістрів, а саме: структура роботи, її оформлення, наявність обов'язкових елементів. Огляд має відбутися не пізніше ніж за два тижні до захисту.

За зміст роботи відповідає студент, який виконував роботу та науковий керівник, який складає відповідне подання щодо рекомендації дипломної роботи до захисту в ДЕК.

Після перегляду та схвалення дипломної роботи магістрів завідуючим кафедрою, приймається рішення про допуск студента до захисту, про що робиться відповідний запис на листі завдання до дипломної роботи.

Якщо ж завідуючим кафедрою ухвалено рішення про необхідність доопрацювання, дипломна робота повертається студенту та після внесення відповідних змін і доповнень знов подається на кафедру для остаточного розгляду.

Вносити які-небудь виправлення та зміни в пояснювальну записку і плакати після їх затвердження на кафедрі не дозволяється.

Після схвалення дипломної роботи завідуючим кафедрою вона передається для рецензування. Після рецензування дипломної роботи завідуючий кафедрою направляє дипломну роботу з рецензією і відгуком керівника на ДЕК.

Студенту-дипломнику рекомендується скласти розширені тези доповіді перед ДЕК і погодити їх з керівником роботи.

Підготовка до захисту дипломної роботи має проходити ґрунтовно та серйозно. Важливо не тільки написати високоякісну роботу, але й вміти кваліфіковано її захистити. Висока оцінка керівника та рецензента може бути знижена через поганий захист. Для успішного захисту необхідно добре підготувати доповідь, у якій сказати про те, що зроблено особисто, чим

дипломник керувався під час дослідження теми, що є предметом вивчення, які методи використані під час вивчення розглянутої проблеми, які результати досягнуті в ході дослідження і які головні висновки, що випливають із дослідження.

Захист дипломної роботи проводиться на відкритому засіданні Державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії за участю не менше половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії. Також на цьому засіданні можуть бути присутні всі бажаючі, задавати запитання й обговорювати роботу.

Завдання ДЕК є визначення рівня теоретичної підготовки студента, його підготовленості до професійної діяльності й ухвалення рішення про можливість видачі студенту-випускнику відповідної кваліфікації.

Процедура захисту встановлена така.

Представник ДЕК оголошує тему роботи, що захищається, і прізвище дипломника та надає йому слово для доповіді. Після доповіді та відповідей на запитання секретар ДЕК зачитує відгук керівника роботи та рецензію на роботу; дипломник відповідає на зауваження рецензента.

Студент готує до захисту демонстраційно-ілюстративний і презентаційний матеріал у вигляді слайдів на проекторі з таблицями, схемами, графіками, рисунками та у вигляді роздавального матеріалу на 6-20 сторінках (і більше) кількістю відповідно складу комісії (не менш 5 екз.).

До складу демонстраційного (роздавального) матеріалу повинні входити основні таблиці, рисунки, що розкривають зміст та актуальність теми дипломної роботи. Обов'язково наводяться загальні відомості про об'єкт дослідження (економічний паспорт). Кількість та назви листів презентаційного матеріалу відповідає переліку графічного матеріалу, що представлено в листі завдання до дипломної роботи.

У своїй доповіді тривалістю 5–10 хвилин дипломник має стисло сформулювати мету та завдання роботи, зупинитися на економіко-математичному обґрунтуванні та моделюванні запропонованих рішень, викласти основні результати, отримані під час розробки теми. Доповідь має бути супроводжена *розробленою презентацією та надрукованими плакатами наочного демонстраційного матеріалу*.

Схеми, таблиці, креслення необхідно розташовувати на *плакатах наочного демонстраційного матеріалу* в тому порядку, у якому вони описані в роботі та згадуються в доповіді студента. Доцільно завчасно пронумерувати плакати в потрібній послідовності. Під час доповіді дипломник, що захищає роботу, повинен звертатися до демонстраційних плакатів. Студенту ДДМА дозволяється користуватися під час доповіді складеними ним стислими тезами або записами цифрових даних, але бажано звертатися до них якомога рідше.

Після публічного захисту робіт на закритому засіданні в ДЕК обговорюються результати захисту, виставляється оцінка роботи дипломника,

робиться висновок про якість та реальність роботи.

Рішення ДЕК про результати захисту, про присвоєння кваліфікації *магістра з Економіки, спеціалізація «Бізнес-аналітика»*, про якість та реальність робіт голова ДЕК оголошує після закінчення закритого засідання.

У разі одержання незадовільної оцінки на захисті, непідготовлені кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня у встановлений термін, відсутності допуску до захисту дипломної роботи студенти одержують академічну довідку про навчання в ДДМА. Магістерська дипломна робота може бути допущена до повторного захисту не раніше, ніж через півроку після її доробки й переробки. При цьому обов'язкове повторне проходження всієї процедури та захисту дипломування.

3.2 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня

Підсумкову оцінку дипломної роботи студента дає Державна екзаменаційна комісія, рішення якої є остаточним і оскарженню не підлягає. Під час визначення комісією оцінки роботи враховуються такі чинники:

- актуальність обраної теми роботи;
- якість та практична цінність роботи;
- відповідність результатів, які досягнуті в роботі поставленій меті й завданням;
- широта та адекватність методологічного й діагностичного апарату;
- авторські підходи до вирішення проблеми дослідження;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- особливості самостійної роботи студента;
- рівень підготовленої доповіді та ілюстративного (презентаційного) матеріалу до неї;
- уміння студента-дипломника лаконічно доводити результати та свої думки;
- середній бал за час навчання.

Комісія звертає також увагу на якість захисту дипломної роботи. Крім того, ураховується загальний рівень підготовки студента.

Критерії оцінки дипломної роботи наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Оцінка дипломної роботи виставляється за такою шкалою

«Відмінно»	Дипломну роботу виконано на високому професійному рівні, вона містить усі необхідні елементи, має практичне значення. Висновки та пропозиції у роботі економічно обґрунтовані й логічні. Аналіз проведено із застосуванням нових методів ЕММ, ПЕОМ. Доповідь стисла, логічна, проголошена вільно. Студент має високий середній бал. Відповів на всі запитання. Рецензії наукового керівника та зовнішнього рецензента
«Добре»	Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки несприятливого характеру. Наприклад, поверхневий теоретичний огляд літературних джерел, неповнота використання матеріалів об'єкта дослідження, є окремі зауваження в рецензіях. Доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ДЕК загалом вірні, оформлення роботи відповідає вимогам
«Задовільно»	Згідно із змістом тема дипломної роботи загалом розкрита, але є зауваження змістовного характеру. Наприклад, відсутня чітка мета роботи, в аналітичній частині брак аналізу, розрахунків, обґрунтувань, висновки за роботою мають теоретичний характер і не є новітніми, рецензії містять зауваження. Не на всі запитання студент дав відповіді під час захисту. Є зауваження до оформлення роботи
«Незадовільно»	Не чітко сформульована мета дипломної роботи. Відсутні логічна побудова роботи, її системність та глибина дослідження. Найвні помилки в аналізі, оформлення роботи не відповідає вимогам. Рецензії негативні. Відповіді на запитання членів ДЕК неповні й неточні

Після захисту Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня (надрукований екземпляр рукопису) зберігається в архіві ДДМА, електроний варіант – в репозиторії на кафедрі ЕП, електроний варіант автореферату - в репозиторії ДДМА.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про вищу освіту : Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37–38, ст. 2004) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічні посилання. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ, ДП «УкрНДНЦ» 2016. 26 с. (Інформація та документація). ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, ДП «УкрНДНЦ» 2016. 20 с. (Інформація та документація). URL: <http://www.nas.gov.ua/publications/news/Documents/%D0%9E%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB.pdf>.
3. Рекомендації про порядок створення, організацію і роботу Державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії у вищих навчальних закладах України № 83-5/1259 від 29.12.1993.
4. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: Затверджено наказом Міністерства освіти України, № 161 від 3.06.93.
5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023, с.17. URL: <http://duan.edu.ua/uploads/aspirantura-17-18/19720.pdf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Рекомендована тематика дипломних робіт

1. Удосконалення системи управління економічним потенціалом підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
2. Обґрунтування практичних рекомендацій із підвищення ефективності та розробка механізму реінжинірингу забезпечення виробничих бізнес-процесів підприємства.
3. Організаційно-економічний механізм ефективного використання виробничого (енергетичного, технічного тощо) потенціалу підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
4. Обґрунтування конкурентної політики і стратегії сталого розвитку підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
5. Розроблення методики виявлення та підрахунку резервів подальшого підвищення ефективності бізнес-процесів діяльності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
6. Підвищення ефективності бізнес-процесів діяльності підприємства в умовах сучасної України (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
7. Управління конкурентоспроможністю підприємства шляхом упровадження бізнес-процесів забезпечення інноваційних технологій у виробництво підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
8. Механізм забезпечення екологічної і корпоративної соціальної відповідальності як передумова конкурентоспроможності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
9. Розробка стратегії сталого розвитку підприємства на підставі управління бізнес-процесів функціонування підприємства.
10. Обґрунтування практичних рекомендацій із підвищення ефективності бізнес-процесів діяльності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
11. Розробка моделі аналізу та моніторингу профілю моделі бізнес-процесів функціонування підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
12. Обґрунтування необхідності вдосконалення системи оплати праці на підприємстві (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).
13. Соціально-економічні аспекти розвитку трудових ресурсів (з

використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

14. Формування системи забезпечення моделювання бізнес-процесів прогнозування функціонування підприємства.

15. Дослідження та розроблення заходів щодо підвищення ефективності бізнес-процесів функціонування підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

16. Удосконалення організації бізнес-процесів забезпечення основного виробництва на підприємстві (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

17. Удосконалення організації бізнес-процесів забезпечення допоміжного виробництва (інструментального, ремонтного) на підприємстві (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

18. Удосконалення організації бізнес-процесів забезпечення виробництва (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

19. Дослідження проблеми комплексного управління фінансовими ресурсами підприємства та джерелами їх формування (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

20. Удосконалення організації та управління матеріальними запасами на підприємстві з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

21. Напрями підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

22. Вдосконалення механізму і оцінка результативності праці та шляхи її покращення в умовах економічної кризи (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

23. Удосконалення виробничої програми підприємства на засадах управління активами та капіталом підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

24. Удосконалення системи управління витратами та зниження його собівартості (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

25. Сучасні тенденції в застосуванні різних методів прогнозування витрат підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

26. Покращення сталості функціонування підприємства шляхом розробки комплексної системи управління витратами (з використанням

інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

27. Розробка маркетингової (екологічної, соціальної тощо) стратегії підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

28. Створення сучасної системи оцінки персоналу на підприємстві (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

29. Формування конкурентної стратегії підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

30. Шляхи покращення ресурсного потенціалу підприємства з використанням інструментарію моделювання бізнес-процесів.

31. Вдосконалення механізму амортизаційної політики з метою її впливу на фінансову діяльність підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

32. Обґрунтування необхідності використання резервів підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

33. Обґрунтування вибору ефективних шляхів відтворення основних засобів підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

34. Дослідження проблеми відтворення трудового потенціалу (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

35. Підвищення ефективності використання та відтворення основного капіталу підприємств (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

36. Дослідження проблеми підвищення продуктивності праці на підприємствах (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

37. Дослідження проблеми удосконалення механізму відтворення основних засобів підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

38. Обґрунтування вибору проектів оновлення основних засобів підприємств (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

39. Економічно-організаційний механізм оновлення основних засобів (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

40. Організаційно-економічний механізм оновлення основних засобів підприємств (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

41. Удосконалення системи управління ефективністю використання

необоротних активів (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

42. Управління оборотним капіталом та оцінка його впливу на фінансовий стан підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

43. Дослідження впливу іноземних інвестицій на економічне зростання підприємства і вдосконалення механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

44. Організаційно-економічні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

45. Вдосконалення механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства на підставі результатів використання інструментарію моделювання інвестиційних бізнес-процесів.

46. Вдосконалення механізму активізації інвестиційної діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання на підставі результатів використання інструментарію моделювання бізнес-процесів.

47. Вдосконалення механізму активізації інвестиційної діяльності та обґрунтування доцільності інвестицій у реконструкцію та технічне переозброєння підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

48. Дослідження впливу інновацій на формування конкурентних переваг підприємства і вдосконалення механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

49. Розробка практичних рекомендацій з покращення бізнес-процесів забезпечення фінансових результатів діяльності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

50. Обґрунтування створення та розробки зовнішньоекономічної стратегії підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

51. Підвищення конкурентоспроможності підприємства та оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на її ефективність (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

52. Стратегія підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах кризи (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

53. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства на підставі управління якістю з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

54. Резерви зниження собівартості продукції з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання

бізнес-процесів.

55. Планування розвитку потенціалу підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

56. Дослідження інвестиційного потенціалу підприємства та розробка шляхів його підвищення з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

57. Обґрунтування плану реалізації продукції підприємства як основа розробки виробничої програми підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

58. Вибір та обґрунтування напрямків інтенсифікації виробництва з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

59. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства шляхом покращення якісної структури та рівня використання персоналу підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

60. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю в умовах антикризового регулювання фінансового стану підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

61. Фінансові важелі підвищення конкурентоздатності та сталості підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

62. Механізм підвищення ефективності управління підприємством з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

63. Мотиваційний механізм стратегічного управління соціально-економічним розвитком підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

64. Обґрунтування ризиків та їхнього рівня загроз під час оцінки діяльності підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

65. Економічна безпека діяльності підприємства та напрями його удосконалення (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

66. Фінансові аспекти бізнес-процесів забезпечення управління персоналом підприємства в умовах раціонального використання трудових ресурсів (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

67. Виробничий потенціал підприємства та резерви підвищення ефективності його використання (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

68. Дослідження та розроблення моделі бізнес-процесів забезпечення

узагальнюючих показників роботи підприємства(з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

69. Підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасному бізнес-середовищі (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

70. Управління інвестиційною привабливістю підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

71. Упровадження екологічно орієнтованими (енергозберігальними) технологій у діяльність підприємств із метою підвищення їхньої сталості(з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

72. Діагностика бізнес-процесів забезпечення підвищення рівня сталості і конкурентоспроможності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

73. Дослідження аспекту відтворення основних засобів підприємства та визначення напрямів удосконалення бізнес-процесів його діяльності(з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

74. Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства й розроблення заходів із підвищення ефективності інвестиційних бізнес-проектів.

75. Дослідження механізму формування цін (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

76. Підвищення ефективності політики сталого розвитку підприємства з використанням інструментарію моделювання бізнес-процесів.

77. Визначення рівня економічної безпеки й оцінка ризиків функціонування підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

78. Оцінка вартості бізнесу та особливості її здійснення на підприємствах (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

79. Моделювання бізнес-процесів планування та формування персоналу підприємства.

80. Моделювання бізнес-процесів розвитку персоналу підприємства.

81. Моделювання бізнес-процесів соціально відповідального ведення бізнесу на вітчизняних підприємствах.

82. Моделювання бізнес-процесів управління відтворенням кадрового потенціалу підприємства.

83. Моделювання бізнес-процесів управління конкурентним потенціалом підприємства.

84. Моделювання бізнес-процесів формування ефективної системи стимулювання праці на підприємстві.

85. Моделювання бізнес-процесів формування та реалізація стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства(з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

86. Моделювання бізнес-процесів формування системи управління персоналом на підприємстві.

87. Моделювання бізнес-процесів управління стратегічними змінами на підприємстві(з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

88. Моделювання бізнес-процесів управління конкурентоспроможністю стратегічного потенціалу підприємства.

89. Моделювання бізнес-процесів механізму формування системи стратегічного управління підприємством.

90. Діагностика стану підприємства у конкурентному становищі та пошук його удосконалення на підставі моделювання бізнес-процесів.

91. Моделювання бізнес-процесів управління і удосконалення організаційної структури управління підприємством.

92. Моделювання бізнес-процесів управління і формування системи мотивації праці працівників організації.

93. Моделювання бізнес-процесів управління і формування кадрової політики підприємства.

94. Моделювання бізнес-процесів управління і удосконалення механізму управління персоналом підприємства.

95. Моделювання бізнес-процесів управління і управління трудовими ресурсами підприємства в сучасних умовах господарювання.

96. Моделювання бізнес-процесів управління формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

97. Моделювання бізнес-процесів управління конкурентоспроможністю підприємства на зовнішніх ринках.

98. Моделювання бізнес-процесів формування та удосконалення стратегії зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

99. Моделювання бізнес-процесів управління конкурентоспроможністю товарів підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

100. Моделювання бізнес-процесів управління ефективністю експортно-імпоротної діяльності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

101. Визначення конкурентних переваг компанії та побудова стратегії розвитку (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

102. Методичні засади оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного

прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

103. Дослідження впливу інвестування на трудову зайнятість на підприємстві і вдосконалення механізму забезпечення інвестиційної діяльності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

104. Інвестиції та їхня роль у структурних перетвореннях економіки підприємства і вдосконалення механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

105. Інвестиційна підтримка інноваційної діяльності підприємства і вдосконалення механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів)

106. Інвестиційний фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства і вдосконалення механізму забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності на підставі результатів використання інструментарію моделювання бізнес-процесів.

107. Удосконалення системи оцінки інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства та управління її розвитком на підставі результатів використання інструментарію моделювання бізнес-процесів.

108. Інноваційний розвиток продуктивних сил підприємства і вдосконалення механізму забезпечення сталості діяльності з використанням інструментарію моделювання бізнес-процесів.

109. Зарубіжні інвестиції як фактор економічної модернізації підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

110. Удосконалення механізму управління ризиками інвестиційних проектів на підприємстві на підставі результатів моделювання ризиків та бізнес-процесів.

111. Удосконалення системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства на підставі результатів моделювання бізнес-процесів.

112. Підвищення ефективності експортної діяльності підприємства на підставі результатів використання інструментарію моделювання бізнес-процесів.

113. Дослідження фінансового стану підприємства та шляхи його покращення (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

114. Вдосконалення механізму ціноутворення на підприємстві (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

115. Управління фінансовою стійкістю підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

116. Удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і

моделювання бізнес-процесів.

117. Діагностика банкрутства підприємства та формування антикризових програм з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

118. Економічна оцінка ризиків діяльності підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

119. Оцінка та діагностика конкурентоздатності підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

120. Реструктуризація промислового виробництва та її економічне обґрунтування з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

121. Система діагностики управління фінансовою діяльністю підприємства та її удосконалення.

122. Удосконалення механізму цінової стратегії підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

123. Удосконалення механізму формування, розподілу і використання фонду оплати праці підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

124. Шляхи підвищення прибутковості діяльності підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

125. Напрями підвищення ефективності господарської діяльності підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

126. Оцінка та підвищення ефективності використання природних, матеріальних та паливно-енергетичних ресурсів на підприємстві з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

127. Напрями раціонального використання матеріальних ресурсів на підприємстві з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

128. Упровадження ресурсозберігальних технологій на підприємстві з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

129. Розробка системи комплексної підготовки виробництва нової продукції на підприємстві з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

130. Обґрунтування політики ціноутворення на підприємствах(з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів)

131. Організаційно-економічних механізм управління витратами підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного

прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

132. Організаційно-економічний механізм забезпечення визначення витрат і калькулювання собівартості (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

133. Організаційно-економічний механізм оптимізації витрат підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

134. Організаційно-економічний механізм бізнес-процесів забезпечення розвитку кадрового потенціалу підприємства з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів.

135. Стратегії підвищення ефективності бізнес-процесів забезпечення використання кадрового потенціалу підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

136. Обґрунтування бізнес-процесів забезпечення кадрового потенціалу підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

137. Обґрунтування механізму формування кадрової політики підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

138. Організаційно-економічні засади бізнес-процесів покращення формування кадрової політики підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

139. Економіко-організаційний механізм бізнес-процесів забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання процесів).

140. Організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності підприємства на зовнішніх ринках (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

141. Організаційно-економічний механізм управління бізнес-процесами забезпечення розвитком зовнішньоекономічної діяльності підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

142. Організаційно-економічний механізм управління економічною безпекою підприємства (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

143. Методичні засади оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах невизначеності (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

144. Формування механізму бізнес-процесів управління та фінансами та запобігання банкрутства на підприємствах (з використанням інструментарію економіко-математичного прогнозування і моделювання бізнес-процесів).

ДОДАТОК Б
Приклад оформлення титульного листа кваліфікаційної роботи здобувача
вищої освіти другого (магістерського) рівня

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-9.02

Донбаська державна машинобудівна академія
кафедра Економіки підприємства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
кваліфікація магістр

на тему: **УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ**
ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП
«XXXX ».

Виконав: студент 4 курсу, групи ЕП Х-1
спеціальності: 051 «Економіка»
XXXXXXXXXXXXX.

Керівник XXXXXXXXXXX

Рецензент XXXXXXXXXXX

м. Краматорськ - 2019 рік

ДОДАТОК В
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи

Приклад завдання на дипломну роботу магістра
(як 1 лист з двох сторінок)
Сторінка 1

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384
Форма № Н-9.01

Донбаська державна машинобудівна академія

Факультет економіки і менеджменту

Кафедра економіка підприємства

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Напрямок підготовки: 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри Рекова Н.Б.

“ 6 ” квітня 2019 року

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня
ХХХов ХХХ ХХХХ

1. Тема роботи **Удосконалення механізму бізнес-процесів формування та оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу торговельного підприємства ПП «ХХХХ ».**

Керівник роботи **ХХХХХХХХХ.**, к.е.н., доцент.

затверджена наказом вищого навчального закладу від 6 квітня 2019 року №08-12

2. Строк подання студентом роботи 15.06.2019

3. Вихідні дані до роботи: основні показники роботи ПП «ХХХХ », фінансова звітність ПП «ХХХХ », дані майновий стан.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ.

Розділ 1. Основні теоретико-методологічні положення бізнес-процесів формування та оцінки ресурсного потенціалу підприємств торгівлі

Розділ 2. Дослідження рівня та ефективності використання ресурсного потенціалу торговельного підприємства ПП «ХХХХ »

Розділ 3. Пошук напрямків удосконалення бізнес-процесів управління ресурсним потенціалом торговельного підприємства

Розділ 4. Охорона праці та техніка безпеки.

Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу

1. Мета і завдання дослідження. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження.

2. Тлумачення поняття «ХХХХХ» в економічній літературі

3. Основні ТЕП ПП «ХХХХ».

4. Функціональна модель «ХХХХ».

5. Функціональна модель (декомпозиція 1 рівня)

6-9. Бізнес-модель оцінювання ресурсного потенціалу ПП «ХХХХ »

10. Бізнес-модель удосконалення використання ресурсного потенціалу підприємства

ДОДАТОК В
Приклади та правила оформлення структурних елементів дипломної роботи

Приклад завдання на дипломну роботу магістра
(як 1 лист з двох сторінок)
Сторінка 2

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1.	XXXXXX.		
2.	XXXXXX..		
3.	XXXXXX..		
4.	Менафова Ю.В.		
Нормоконтроль	Підгора Є.О.		

7. Дата видачі завдання 6.04.2019

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Аналіз літературних джерел за темою дипломної роботи	6.04.2019 – 11.04.2019	
2.	Розділ 1. Основні теоретико-методологічні положення бізнес-процесів формування та оцінки ресурсного потенціалу підприємств торгівлі	12.04.2019 – 20.04.2019	
3.	Розділ 2. Дослідження рівня та ефективності використання ресурсного потенціалу торговельного підприємства ПП «XXXX »	21.04.2019 – 7.05.2019	
4.	Розділ 3. Пошук напрямків удосконалення бізнес-процесів управління ресурсним потенціалом торговельного підприємства	8.05.2019 – 25.05.2019	
5.	Розділ 4. Охорона праці.	26.05.2019 – 4.06.2019	
6.	Оцінка підсумків дипломної роботи, висновки, оформлення дипломної роботи	5.06.2019 – 15.06.2019	

Студент _____ XXXXXX С.К.
Керівник роботи _____ XXXXXX О.В.
підпис

ДОДАТОК В
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Приклад оформлення анотації

АНОТАЦІЯ

Сидорченко Ю. М. Економічне обґрунтування заходів щодо забезпечення ефективності управління продуктивністю праці робітників механічного цеху №9 ПАТ "НКМЗ". - Кваліфікаційна праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 Економіка. – Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, Краматорськ, 2018.

*Об'єктом дослідження є ***.*

*Предметом дослідження є теоретичні основи та методичні підходи до ***.*

В першому розділі розглянуто ***. Досліджено ***. Вивчені методичні підходи до **. Надана характеристика ***.

В другому розділі проведено аналіз ***. Надана загальна характеристика **. Проаналізована **.

В третьому розділі обґрунтовано на методичному рівні та доведено емпіричними розрахунками ***

В четвертому розділі наведено оцінку умов праці на робочому місці, запропоновано напрямки забезпечення безпечних та комфортних умов праці при використанні ПЕОМ.

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ, ПРОДУКТИВНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ, УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ, МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ, БІЗНЕС-ПРОЦЕС, ВХОДИ-ВИХОДИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСУ, КОЕФІЦІЄНТ ПЛИННОСТІ КАДРІВ

Список публікацій здобувача

1. Ровенська В.В., Сидорченко Ю.М. *Концептуальні підходи до забезпечення сталого розвитку промислових підприємств України в сучасних умовах.* Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, [№ 50 \(2018\)](#), с. 86-94

2. Сидорченко Ю.М. *Інноваційна реконструкція промисловості України в умовах сталого розвитку.* Соціально-економічні та правові аспекти трансформації суспільства: матеріали XXII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених, (м. Бахмут, 17 травня 2018 р.). Бахмут : ДонУЕП, 2018. (Ч.1), 167 с., с.67-68.

3. Сидорченко Ю.М. *Інструменти управління розвитком потенціалу підприємств машинобудування*. «Студенти та молодь – для майбутнього України»: матеріали IV Міжнародної студентської науково-практичної конференції, (м. Бахмут, 26 жовтня 2018 р.). Бахмут : ДонУЕП, 2018. (Ч.2), 107 с., с.41-42.

ДОДАТОК В
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Приклад оформлення вступу

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах загострення конкуренції, посилення впливу кризових явищ, наростання невизначеності й різнопланових ризиків питання підвищення продуктивності праці набувають особливого значення для ефективної діяльності вітчизняних підприємств та соціально-економічного розвитку країни. Хоча Україна і володіє багатим ресурсним потенціалом, вона значно відстає за рівнем продуктивності праці від економічно розвинутих країн. Стратегічні євроінтеграційні плани, нагальні завдання виходу з кризи і підвищення рівня життя населення потребують збалансованого економічного зростання за рахунок динамічного підвищення продуктивності праці. Тому актуалізується потреба наукового пошуку нових підходів до продуктивності праці та виявлення резервів її зростання [**Error! Reference source not found.**].

Продуктивність праці є одним з ключових показників, за допомогою якого можна оцінити результати роботи як окремого підприємства, так і економіки в цілому. Низька продуктивність праці на вітчизняних промислових підприємствах має вагомі причини: застарілі основні засоби, непродуктивні витрати робочого часу, неефективне управління персоналом, зокрема системою мотивації та оплати праці тощо. Особливо актуальні ці проблеми для підприємств машинобудування, адже низька продуктивність праці обмежує можливості підприємства у впровадженні інновацій, посиленні мотивації, розвитку персоналу. Отже, пошук та реалізація резервів зростання продуктивності праці на рівні підприємств є особливо актуальними [**Error! Reference source not found.**].

Вагомий внесок у розробку теоретико-методичних засад механізмів регулювання та методів оцінки продуктивності праці зробили такі вітчизняні

та зарубіжні вчені, як: М. Армстронг [Error! Reference source not found.], Г. Беккер, П. Друкер, Б. Карлоф, К. Макконнелл, К. Маркс [Error! Reference source not found.], Р. Марра, Р. Уейн Монді, Т. Пітерс [Error! Reference source not found.], М. Портер, Г. Санталайнен, А. Сміт, А. Файоль [Error! Reference source not found.], Д. Ульріх, Ф. Хансейкер, Б. Андрушків, Л. Балабанова [Error! Reference source not found.], Д. Богиня [Error! Reference source not found.], Д. Бабкін [Error! Reference source not found.], Н. Гавкалова, М. Генкін, А. Грязнова [Error! Reference source not found.], О. Грішнова, І. Грозний, В. Данюк, А. Єгоршин, А. Кібанов, В. Ковальов, А. Колот [Error! Reference source not found.], В. Спивак, В. Сікал [Error! Reference source not found.], А. Череп, С. Шекшня [Error! Reference source not found.] та ін

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розвиток теоретико-методологічних основ дослідження продуктивності праці і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ».

Для досягнення поставленої мети в магістерській роботі вирішувались наступні завдання:

- визначити соціально-економічну сутність управління продуктивністю праці;
- проаналізувати науково-методичні підходи щодо оцінки і вимірювання продуктивності праці;
- надати характеристику бізнес-процесу управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ»;
- провести аналіз загальних характеристик ресурсів реалізації бізнес-процесу управління продуктивністю праці;
- обрати методичні засади підвищення продуктивності праці;
- запропонувати організаційно-економічні заходи щодо підвищення продуктивності праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ»;

– економічно обґрунтувати необхідність впровадження даних заходів;

Об'єктом дослідження є механізм управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ».

Предметом дослідження є теоретичні основи та методичні підходи до економічного обґрунтування впровадження механізм управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ».

Методи дослідження. Теоретичною основою дисертаційної роботи є положення сучасної економічної теорії, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з проблематики дослідження продуктивності праці.

Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися наступні методи: економічного аналізу, синтезу, порівняння, групування, узагальнення, прогнозування. Також використано графічний та табличний методи.

Інформаційною основою дослідження виступають законодавчі та нормативноправові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців у сфері продуктивності праці, дані первинної статистичної звітності підприємств за темою магістерської роботи.

Новизна одержаних результатів полягає у поглибленні існуючих теоретико-методологічних основ дослідження продуктивності праці та розробці науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ».

Основні положення, які відображають новизну дослідження, полягають у такому:

удосконалено:

методичний підхід до формування, розробки і реалізації заходів щодо забезпечення ефективності управління продуктивністю праці робітників механічного цеху №9 ПАТ "НКМЗ", на підґрунті використання системного підходу.

набуло подальшого розвитку:

організаційно-економічні засади удосконалення управління продуктивністю праці: визначено передумови формування інтегральної парадигми управління продуктивністю праці на підставі системного підходу;

деталізація бізнес-процесу «управління продуктивністю праці» в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ»;

збалансована система показників на етапі розробки програми управління продуктивністю, практичне застосування якої дає змогу достовірно оцінити поточний стан, приховані резерви й перспективні напрями зростання продуктивності персоналу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропонований механізм управління продуктивністю праці, викладений в роботі, доведено до рівня практичних рекомендацій і впроваджено у роботу в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ».

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаною працею, в якій наведено авторські положення, висновки і рекомендації щодо економічного обґрунтування механізму управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПрАТ «НКМЗ».

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідалися та були схвалені на XXII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених. Соціально-економічні та правові аспекти трансформації суспільства: матеріали, (м. Бахмут, 17 травня 2018 р.). Та IV Міжнародної студентської науково-практичної конференції, (м. Бахмут, 26 жовтня 2018 р.).

Публікації. Основні положення та результати роботи відображено у 3 наукових працях, а саме: одна публікація - у науковому виданні ВАК та дві публікації - у матеріалах науково-практичної конференції. Загальний обсяг публікацій складає 1,7 ум. друк. арк., з яких особисто авторів належить 1,7 ум.-друк. арк.

Обсяг і структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Загальний обсяг роботи становить 156 сторінок. Робота містить 12 таблиць та 12 рисунків, список використаної літератури (92 бібліографічних джерела), 12 додатків.

ДОДАТОК В
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Приклад оформлення змісту дипломної роботи

ЗМІСТ

Ст.

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ

1.1 Теоретико-методичне підґрунтя управління продуктивністю праці **Error!**

1.2 Методичні підходи до аналізу бізнес-процесів управління продуктивністю праці **Error!**

1.3 Характеристика бізнес-процесу управління продуктивністю праці в механоскладальному цеху № 9 ПАТ «НКМЗ» **Error!**

2 АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ РОБІТНИКІВ МЕХАНІЧНОГО ЦЕХУ №9 ПАТ "НКМЗ" **Error!**

2.1 Загальна характеристика ресурсів реалізації бізнес-процесу управління продуктивністю праці **Error!**

2.2 Аналіз чисельності, структури та динаміки персоналу цеху **Error!**

2.3. Аналіз якісного складу персоналу мех. цеху №9 **Error!**

2.4 Аналіз руху робочої сили **Error!**

2.5 Аналіз фонду робочого часу **Error!**

2.6 Аналіз продуктивності праці **Error!**

2.7 Аналіз оплати праці **Error!**

3 ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРАЦІ РОБІТНИКІВ МЕХАНІЧНОГО ЦЕХУ №9 ПАТ "НКМЗ"

3.1. Методичні засади підвищення продуктивності праці *Error! Ba*

3.2 Організаційно-економічні заходи щодо підвищення продуктивності праці в механоскладальному цеху № 9 ПАТ «НКМЗ» *Error! Ba*

3.3 Фінансово-економічне обґрунтування ефективності запропонованих заходів *Error! Ba*

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ

СИТУАЦІЯХ

Error!

4.1. Аналіз небезпечних і шкідливих виробничих чинників на робочому місці з ПЕВМ *Error! Bo*

4.2 Заходи щодо забезпечення безпечних і комфортних умов праці *Error! Bo*

4.3 Оцінка ефективності заходів щодо охорони праці *Error! Bo*

4.4 Безпека при надзвичайних ситуаціях *Error! Bo*

ВИСНОВКИ

Error!

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК А Фінансово-економічна звітність

ДОДАТОК Б Звіт про фінансові результати за 12місяців 2017 р.

ДОДАТОК В Техніко-економічні показники цеху № 9 **Error!**

ДОДАТОК Г Техніко-економічні показники механоскладального цеху № 9 за грудень 2017 р **Error!**

ДОДАТОК Д Середньооблікова чисельність персоналу мех. цеху № 9 за 2016 р. **Error!**

ДОДАТОК Є Середньооблікова чисельність персоналу мех. цеху № 9 за 2017 р. **Error!**

ДОДАТОК Ж Чисельність персоналу мех.цеху № 9 за професіями та віком за 2016 р. **Error!**

ДОДАТОК З Чисельність персоналу мех.цеху № 9 за професіями та віком за 2017 р. **Error!**

ДОДАТОК К Кваліфікаційна відомість за 2016 р. **Error!**ДОДАТОК Л Кваліфікаційна відомість за 2017 р. **Error!**

ДОДАТОК М Роздатковий матеріал

Error! Bookmark not defined.

ДОДАТОК Н Наукова робота магістра 64

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Рекомендована форма відгуку рецензенту на випускню роботу
магістра
(як 1 лист з двох сторінок)
Сторінка 1

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломний проект (роботу)

студента XXXXXXXXXX

групи ЕП-ХХ-1

спеціальності 051 «Економіка»

1. Стислий огляд дипломного проекту (роботи)

В першому розділі дипломної роботи розглянуто теоретичні основи бізнес-процесів формування та оцінки ресурсного потенціалу підприємств торгівлі . Другий розділ дипломної роботи містить оцінку рівня та ефективності використання ресурсного потенціалу торговельного підприємства ПП «XXXX », а саме аналіз: майна, елементів ресурсного потенціалу, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, фін.результатів підприємства. Проведено дослідження проекту зниження собівартості підприємств. В третьому розділі визначено напрямки удосконалення управління ресурсним потенціалом торговельного підприємства. Розділ 4 - охорона праці.

2. Позитивні сторони дипломного проекту (роботи).

Відображення в дипломному проекті (роботі) передових умов праці, використання сучасних методів аналізу і розрахунків

Студентом XXXXX розкрито та обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи. Досконалий огляд сучасних досліджень за питаннями формування, використання та оцінки ресурсного потенціалу дозволив сформулювати мету і завдання дипломної роботи та в достатньому обсязі виконати теоретичний розділ дипломної роботи. Детальний аналіз ресурсного потенціалу було проведено з використанням сучасних економіко-математичних методів та прийомів економічного аналізу. За результатами аналізу зроблені обґрунтовані висновки. Виявлені можливі резерви використання ресурсного потенціалу. На особливу увагу заслуговує сформований механізм використання ресурсного потенціалу, прогнозування рівня окремих ресурсів, комплексного показника використання ресурсного потенціалу торгового підприємства.

ДОДАТОК В (продовження) (як 1 лист з двох сторінок)
Сторінка 2

3. Недоліки дипломного проекту (роботи)

Для більш повного дослідження у дипломній роботі бажано було б провести детальний аналіз просторового потенціалу підприємства.

4. Висновки про рівень економічної та інженерно-технічної підготовки проектанта і загальна оцінка дипломного проекту (роботи)

Студент XXXXX виконав дипломну роботу на високому теоретичному та практичному рівні, має практичну цінність і відповідає всім вимогам, які пред'являються вищою школою до кваліфікаційних робіт на рівень «магістр».

Студент XXXXXXXX заслуговує присвоєння кваліфікації «магістр з економіки підприємства».

Оцінка

Відмінно

Рецензент _____

22.06.2019

XXXXXXXX

(підпис)

(дата)

(П.І.Б.)

Місто роботи

ДДМА, кафедра «XXXXXX»

Посада

доцент, к.е.н. XXXXXXXX

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Оформлення документів для перевірки рівня унікальності

ЗАЯВА
щодо самостійності виконання дипломної роботи

Я, XXXXXXXXX
(П.І.Б.),

Студент 5 курсу, групи ЕП 1*-1, ФЕМ, Донбаської державної
машинобудівної академії,

заявляю:

моя дипломна робота на тему: **УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП «XXXX ».**

представлена для захисту у державну екзаменаційну комісію, виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, а також із захищених раніше дослідницьких робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання. Я ознайомлений (а) з діючим положенням ДДМА, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску письмової роботи до захисту та застосування дисциплінарних заходів.

Дата _____

Підпис _____

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи

Акт
перевірки на унікальність
тексту дипломної роботи в мережі Інтернет

Відповідно до даних програми «EtxtАнтиплагиат»файл

Diplom XXXXXX Latysheva.docx
(назва файлу)

дипломної роботи УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП
«XXXX ».

студента XXXXXXXXXXXX
(П.І.Б.),

містить ___78___ (вказати відсоток) авторського тексту.

Перевірку здійснив (керівник дипломної роботи) _____***** **.*.*.

Дата _____

Підпис _____

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
ЗГОДА

на перевірку матеріалу (роботи) в системі «eТХТ Антиплагиат» або іншої системи та зберіганні роботи в репозитарії кафедри та академії

Я, ХХХХХХХХХХ

(П.І.Б.),

Студент 5 курсу, групи ЕП ХХ

підписуючи цей документ, надаю згоду Власнику бази даних (кафедра «Економіка підприємства») на збір, обробку та використання моїх матеріалів кваліфікаційної роботи з метою перевірки матеріалу в системі «eТХТ Антиплагиат» або іншої системи (за рішенням методичного семінару кафедри) та зберіганні роботи в репозитарії кафедри (академії).

Підтверджую, що з Положенням «Протидія плагіату» кафедри «Економіка підприємства» ознайомлений.

Матеріали автора також можуть бути використані Власником або третіми особами з метою та на умовах, що визначені відповідно до ст. 32 Закону України «Про вищу освіту» та до Закону України «Про захист персональних даних».

Власник зобов'язується використовувати матеріали справедливо і законно відповідно до законодавства. У разі зміни мети обробки матеріалів Власник має повідомити про це суб'єкта і отримати згоду на обробку його матеріалів у відповідності зі зміненою метою.

Дата _____

Підпис _____

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Приклад оформлення науково-дослідницької роботи студента
НАУКОВА РОБОТА МАГІСТРА

Випуск 50

ISSN 2306-4420. Збірник наукових праць ЧДГУ

2. Baturmurzayeva, Z. M. (2013) Adaptive Approach to Sustainable Development enterprises. *Management of economics systems*, № 5. Mode of access to the journal: <http://www.uecs.ru/otraslevayaekonomika/item/2172-2013-05-30-12-44-36>
3. Gavrish, O. A., Bychko, A. O. (2012) Institutional aspects of ensuring the sustainable development of enterprises. *Effective economy*, No. 4. Mode of access to the journal: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1060>.
4. Korniychuk, L. (2010) Theoretical Basis for Realization of the Concept of Sustainable Development. *Economy of Ukraine*, No. 2, pp. 72–83.
5. Sustainable development of the industrial region: social aspects: C77 monogr. (2012) / O. F. Novikova, O. I. Amosha, V. P. Antonyuk et al. / National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Industrial Economics. Donetsk, 534 p.
6. About the Basic Principles (Strategies) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period until 2020: Law of Ukraine dated December 21, 2010 No. 2818-VI / Database «Ukrainian Legislation». Web site of the Verkhovna Rada of Ukraine. Mode of access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
7. Association Agreement between Ukraine on the one hand and the European Union, European Union of 27.06.2014 / ratified with a statement by the Law No. 1678-VII of 16.09.2014 On the Temporary Application from January 1, 2016 of the Agreement. Letter No. 72 / 14-612 / 1-2980 dated November 30, 2015. *Web site of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Mode of access: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
8. Shovkun, Inna (2015) Association with the EU dictates the need to revive industry. *Dzerkalo tyzhnya*, Oct. 9, No. 38. Mode of access: http://gazeta.dt.ua/promyshlennost/asociyazyes-diktuye-neobhidnist-vidroditipromislovist_.html.
9. *Official site of the State Statistics Service of Ukraine*. Access mode: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Sustainable development of regions from the standpoint of economic security: a report by the scientific staff of the IEP of the National Academy of Sciences of Ukraine to the international conference in Poznan (Poland, September 8, 2016). Development of the Wielkopolska region on the basis of a low carbon economy / O. I. Amosha, Yu. M. Kharazishvili, V. I. Lyashenko, O. Kvilinsky. Mode of access: http://iep.com.ua/publ/informijni_resursi_naukovi_dopovidi_stalij_rozvitok_regi_oniv_z_pozicij_ekonomichnoji_bezpeki/2-1-0-34.
11. Johannesburg Summit 2002 Resolution 2. Plan of Implementation of the World Summit on Sustainable Development. Access mode: http://www.un.org/russian/conferen/wssd/docs/plan_wssg.pdf
12. The Concept of the National Target Program for the Development of Industry of Ukraine for the Period until 2017. Access mode: <http://industry.kmu.gov.ua>

V. V. Rovenska,
Yu. M. Sidorchenko

**CONCEPTUAL APPROACHES TO THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT
OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE IN MODERN CONDITIONS**

As a result of the research, an analysis has been made of the current state of domestic industry. The grounds for the transition of Ukraine to the model of sustainable development are substantiated and the specified conditions are determined. It is also found that the problem of ensuring sustainable development must be solved through the systematic overcoming of economic, environmental and social problems at all levels.

The factors and conditions of sustainable development, on the basis of which the principles of sustainable development are implemented in the context of globalization, are systematized. The conceptual model of managing the sustainable development of an industrial enterprise, which will allow the enterprise to react quickly to changes in the external and internal environment, to win and retain competitive advantages, that will ensure the possibility of sustainable development of the enterprise both in the medium and long term, is proposed.

Keywords: *sustainable development, industrial enterprise, factors and conditions of sustainable development, volume of products sold, management by sustainable development, domestic market, external environment.*

В. В. Ровенська,
Ю. М. Сидорченко

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У результаті дослідження було проведено аналіз сучасного стану вітчизняної промисловості. Обґрунтовано підстави для переходу України на модель сталого розвитку та визначено зазначені умови. Також встановлено, що проблему забезпечення сталого розвитку необхідно вирішувати шляхом системного вирішення економічних, екологічних та соціальних проблем на всіх рівнях.

Систематизовано фактори та умови сталого розвитку, на основі яких забезпечується реалізація принципів сталого розвитку в умовах глобалізації. Запропоновано концептуальну модель управління сталим розвитком промислового підприємства, яка дозволить підприємству швидко реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, завоювати й утримувати конкурентні переваги, що забезпечить можливість сталого розвитку підприємства як у середньостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Ключові слова: *сталій розвиток, промислове підприємство, фактори та умови сталого розвитку, обсяг реалізованої продукції, управління сталим розвитком, внутрішній ринок, зовнішнє середовище.*

Постановка проблеми. Сучасна економічна ситуація характеризується непередбачуваністю та великою кількістю дестабілізуючих економіку чинників. У промислових підприємств, що функціонують у цих складних умовах, виникає багато проблем, пов'язаних не тільки з забезпеченням позитивних економічних результатів, але й з самою можливістю залишатися на ринку.

Важливу роль у досягненні сталого розвитку сучасних промислових підприємств відіграє інтенсивне і збалансоване використання їх потенціалу як основа, на якій будуються і реалізуються зовнішні і внутрішні відтворювальні процеси підприємств. У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування багаторівневої системи управління розвитком підприємств, яка має ґрунтуватися на раціональному використанні і побудові взаємозв'язків між різними видами і рівнями напрямів діяльності, ієрархії управління, сферами функціональної відповідальності, ресурсами. Враховуючи, що керівники підприємств потребують серйозної методичної допомоги в прийнятті управлінських рішень, насамперед у виборі стратегічних напрямів діяльності, постає необхідність розробки методологічних засад побудови процесу управління сталим розвитком промислових підприємств. Це уможливить швидше прийняття ефективних рішень через вибір відповідних критеріїв, методів, технологій, моделей, механізмів реагування, взаємодії. Тому на сучасному етапі розвитку економіки актуальним є питання сталого розвитку промислових підприємств, так як чим вище стійкість підприємства, тим меншим є ризик виникнення незапланованих результатів роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення сталого розвитку висвітлюється в чисельних працях таких зарубіжних та вітчизняних вчених як: С. Анпілов [1], З. Батирмурзаєва [2], О. Гавриш [3], Л. Корнійчук [4], Н. Кульбака, В. Оскольський та ін. Вагомий внесок у дослідження наукових основ сталого розвитку зробили такі науковці, як: Л. В. Привалова, О. В. Бурдюк, В. О. Власенко. Зокрема, основний аспект у їхніх працях було приділено нормативно-правовій базі у сфері реалізації цілей і завдань сталого розвитку, екологічній економіці, моделям сталого розвитку України. У роботах багатьох авторів у міжнародній та вітчизняній науковій літературі, зокрема О. Амоши [5], В. Антонюк [5], А. Бурда, Б. Буркинського, Л. Гринів, В. Данілова-Даніліяна, Л. Мельника, В. Трегобчука, Ю. Туниці, В. Шевчука та інших, визначено чинники впровадження сталого розвитку промислових підприємств з тріади його складових: економічної, соціальної та екологічної. Разом із тим, потребує уваги питання аналізу концептуальних підходів до забезпечення сталого розвитку підприємства в сучасних умовах.

Метою статті є аналіз сучасного стану вітчизняної промисловості та пошук напрямків впровадження концептуальної моделі управління сталим розвитком промислових підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі прийнятого Україною євроінтеграційного вектору розвитку, ратифікувавши стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» («Стра-

тегія – 2020») визначила основні напрямки для своїх перетворень, «пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України». Закріпленні у положеннях «Стратегія – 2020» вектори розвитку економіки, безпеки та відповідальності обумовлюють необхідність дотримання міжнародних екологічних норм та положень «Стратегії сталого розвитку Європейського Союзу» [6, 7]. Реалізація Угоди про асоціацію з ЄС відкриває цілий спектр можливостей для розв'язання проблем промисловості України. Зокрема, у статті 378 глави 10 «Політика у сфері промисловості та підприємництва» Угоди йдеться про домовленість сторін розвивати та зміцнювати «співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва... Поглиблене співробітництво має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та Євросоюзі і повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку малого і середнього підприємництва та промисловості». Інтеграція підходів до промислової політики дасть змогу розширити ринки збуту продукції, увійти в європейські ланцюжки створення вартості, створити нові робочі місця, повернути у промисловість кваліфіковану робочу силу, залучити кошти на розбудову промисловості з європейського ринку капіталів і цільових фондів (у тому числі Європейського фонду розвитку, Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського інвестиційного фонду), долучитися до виконання науково-інноваційних проектів (наприклад, за програмою «Горизонт 2020») [8].

Аналіз сучасного стану економіки показує, що ринкові умови висунули на перший план завдання сталого розвитку промислових підприємств. Існуючі на сьогоднішній день проблеми відновлення економіки потребують формування і реалізації програми технологічної модернізації промислового виробництва. Для суттєвого зростання України потрібні попит на товари та послуги, платоспроможні споживачі, наявність матеріальних і трудових ресурсів, що в загальному розумінні є ринком, який має також розвиватись. Обсяги внутрішнього ринку визначаються платоспроможністю резидентів (підприємств, населення та ін.). За останні роки платоспроможність вітчизняних виробників і населення знижується. Стабільно зростає кількість збиткових підприємств, скорочуються реальні доходи населення, зменшується кількість працюючих підприємств і чисельність населення України, у тому числі працюючого. З урахуванням інфляції, падіння курсу гривні, зростання комунальних платежів і тарифів реальні доходи населення за паритетом купівельної спроможності за 2014–2016 роки зменшилися у 2,3 рази, а у доларовому еквіваленті – удвічі.

Відносно зовнішніх ринків слід відзначити також негативні тенденції. За останні два роки експорт України скоротився майже на третину при тому, що у I півріччі 2016 року експорт у ЄС зріс на 7% і становив 39,2% у загальному обсязі. Експорт у країни СНД зменшився як у грошовому вимірі, так і у відсотках. Особливо впав експорт у Російську Федерацію. Якщо у 2010–2013 роках він досягав 1/3 загального обсягу українського експорту, то у 2016 році знизився до 9% [9]. Наведені приклади свідчать про те, що як внутрішній ринок України, так і її становище на зовнішніх ринках ускладнюються. Однією з важливих причин того стали недооцінка ролі внутрішнього ринку як основи для розвитку економіки, пріоритет політичних підходів до проблем економіки, нерозуміння значення монополізації внутрішнього ринку, на якому практично відсутня конкуренція. Аналогічні причини стримують і розвиток промисловості, нагальну необхідність модернізації промислового сектору економіки. Кардинально виправити ситуацію допоможуть чисельні рекомендації науковців, а головне – реалізація відповідних програм і стратегій сталого розвитку. Очевидно, що сталий розвиток реального сектора економіки не може бути забезпечений без розробки і реалізації комплексу економічних механізмів, які дозволили б впровадити нову фінансову та інвестиційну політику, грошову, кредитну та науково-технологічну політику, бюджетні зміни. В основі таких механізмів повинна бути стійкість підприємства, яка забезпечується за рахунок глибоких трансформаційних процесів, що піднімають господарські взаємовідносини на новий етап розвитку, що наділяють їх новим якісним змістом і роблять їх більш життєздатними та ефективними. При цьому змінюються цілі, пріоритети, рушійні мотиви, економічні відносини, форми їх прояву, поведінка господарюючих суб'єктів, їхнього зв'язку. Це означає, що підприємство вступає в новий стан, в нову стадію суспільного відтворення, яка характеризується зміцненням зв'язків, що відповідають збалансованому та ефективному розвитку економічної системи. Інакше кажучи, підприємство вступає в певний структурний і організаційний оптимум господарської системи, сутність якого – особлива форма здійснення відтворювального процесу, що відрізняється якісно новим рівнем пропорційності та збалансованості. В табл. 1 наведено основні макроекономічні показники України за 2010–I півріччя 2016 року.

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники України за 2010–I півріччя 2016 року

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I пів- річчя 2016
Національні рахунки, млрд. грн.							
Номінальний ВВП	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1566,7	1979,5	531,8
Споживання	897,6	1094,0	1221,2	1329,6	1409,8	1715,6	437,2
Валове нагромадження	225,3	291,7	305,0	270,9	221,0	303,3	48,6
Індекс, % (річна зміна)							
Реальний ВВП	104,1	105,5	100,2	100	93,2	90,1	101,4
Споживання	106,4	111,1	107,4	105,2	93,8	84,2	102,3
Валове нагромадження основного капіталу	103,9	107,1	105,0	91,6	76,0	90,7	117,6
Експорт товарів та послуг	103,9	104,3	94,4	91,9	85,8	93,1	93,5
Імпорт товарів та послуг	111,3	117,7	103,8	96,5	77,9	78,0	99,9
Випуск окремих секторів економіки, % (річна зміна)							
Сільське господарство	98,6	120,2	96,1	113,6	102,8	95,2	99,7
Промислове виробництво	112,0	108,0	99,3	95,7	89,9	87,0	102,0
Інфляція, (індекс), %							
Індекс споживчих цін (середній за рік)	109,4	108,0	100,6	99,7	112,1	148,7	118,1
Грудень день до грудня попереднього року	109,1	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	104,9
Індекс цін виробників промислової продукції (середній за рік)	120,9	119,0	103,7	99,9	117,1	136,0	115,0
Грудень день до грудня попереднього року	118,7	114,2	100,3	101,8	131,8	125,4	113,9
Зовнішній сектор, млрд. дол. США							
Обсяг експорту товарів і послуг	62,1	80,9	80,9	74,8	64,1	46,8	9,7
Обсяг імпорту товарів і послуг	65,8	87,2	89,8	83,3	60,8	43,0	9,8
Прямі іноземні інвестиції	44,7	49,4	54,4	58,2	45,9	43,3	44,7
Валові міжнародні резерви НБУ (на кінець періоду)	34,6	31,8	24,5	20,4	7,5	13,3	13,9
Державні фінанси, млрд. грн.							
Доходи зведеного бюджету	314,5	398,6	445,5	442,8	456,1	652,0	339,5
Видатки зведеного бюджету	379,1	421,6	492,5	505,8	523,1	679,8	350,4
Сальдо зведеного бюджету	-64,6	-23,1	-46,9	-63,6	-72,0	-30,8	-11,3
Державний борг (прямий та гарантований)	432,3	473,2	515,5	584,8	1110,8	1572,2	1668,1
Соціальні показники							
Рівень безробіття (за методологією МОП), % до економічно активного населення віком 15-70 років	8,2	8,0	7,6	7,3	9,3	9,1	9,4
Номінальна середньомісячна заробітна плата одного працівника, грн.	2239	2633	3025	3234	3474	4195	4746

Удосконалено автором на основі джерела [9]

Упродовж 2013–2015 років спостерігалось падіння реального ВВП, викликане системною та структурною кризою національної економіки. Найвищі темпи падіння реального ВВП у 2015 році фіксуються у будівництві (-12,4%), добувній промисловості (-14,3%), переробній промисловості (-13,7%), оптовій та роздрібній торгівлі (-16,8%).

Однією із головних проблем збереження сталості та розвитку промислових підприємств в сучасному нестабільному середовищі є проблема управління стійкістю. Некомпетентне керівництво підприємством є першопричиною його банкрутства та виходу з ринку. Тому, необхідно організувати управління підприємством таким чином, щоб гарантувати його стійкий розвиток, не дивлячись на негативний вплив ззовні, тобто управління стійкістю має включати наступні ознаки:

- швидке реагування на зміни зовнішнього середовища, що загрожують стійкому розвитку;
- певну організаційну структуру, засновану при принципах стійкого розвитку;
- володіння необхідними ресурсами для прийняття рішень в області стійкого розвитку;
- методи та прийоми управління в межах концепції сталого розвитку;
- відповідність системи управління міжнародним стандартам в області сталого розвитку;
- наявність інформаційної бази і сучасних засобів її обробки, достатніх для ведення політики сталого розвитку.

Роль промислових підприємств у формуванні ВВП та валової доданої вартості залишається вагомою. Аналіз структури промисловості (рис. 1) свідчить, що харчова, добувна галузі, металургія та машинобудування разом формують 59,62% загального обсягу промислової продукції. Постачання електроенергії, газу та води становить 24,5%.

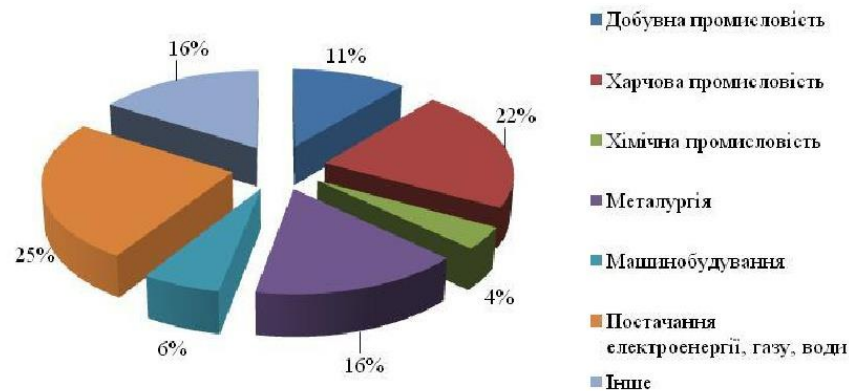

Рис. 1. Структура обсягу реалізованої промислової продукції у 2015 році

Удосконалено автором на основі джерела [9]

На галузі, які виготовляють продукцію з низьким ступенем переробки (добувна, металургія та хімічна промисловість), припадає 30,7% від загального обсягу реалізованої продукції. Темпи падіння промислового виробництва у 2015 році становили 13,0% (рис. 2).

Різке підвищення індексу цін виробників у 2015 році до 36,0% на тлі зниження внутрішнього платоспроможного попиту утворює ризики збуту на внутрішньому ринку, а отже, стагнація та подальше скорочення випуску промислової продукції. У I півріччі спостерігається позитивна динаміка промислового виробництва. Так, індекс виробництва промислової продукції за цей період становив 102,0% порівняно з 95,6% у відповідному періоді 2015 році.

Зростаюча залежність національної економіки від зовнішніх факторів, в тому числі негативних, обмеженість і висока вартість енергетичних ресурсів, необхідність більш раціонального використання сировинної бази і робочої сили мають слугувати стимулом для використання інновацій задля підвищення потенціалу віддачі від наявних в країні та імпортованих з-за її меж ресурсів, переходу вітчизняної економіки до стандартів економічно безпечного виробництва і споживання з метою забезпечення сталого економічного розвитку в цілому. Необхідність концепції сталого розвитку визначають екологічні та соціально-економічні передумови (рис. 3).

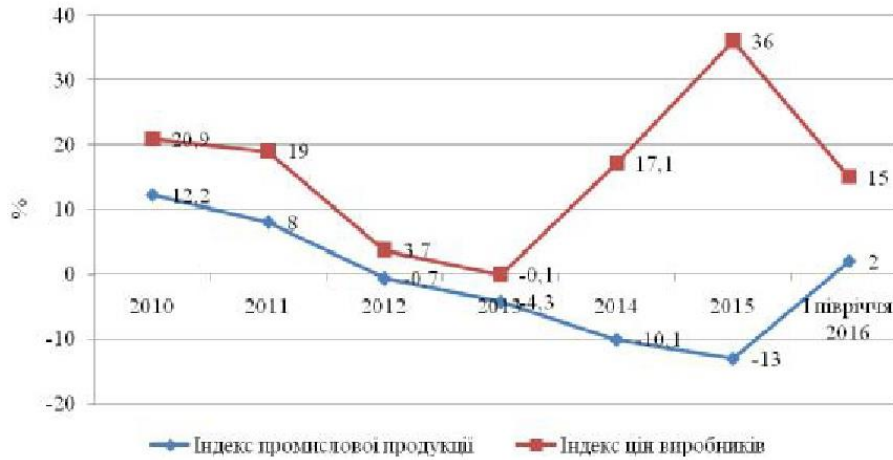

Рис. 2. Динаміка індексів промислової продукції та цін виробників в Україні у 2010–2015 роках, % до відповідного періоду попереднього року (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) [9]

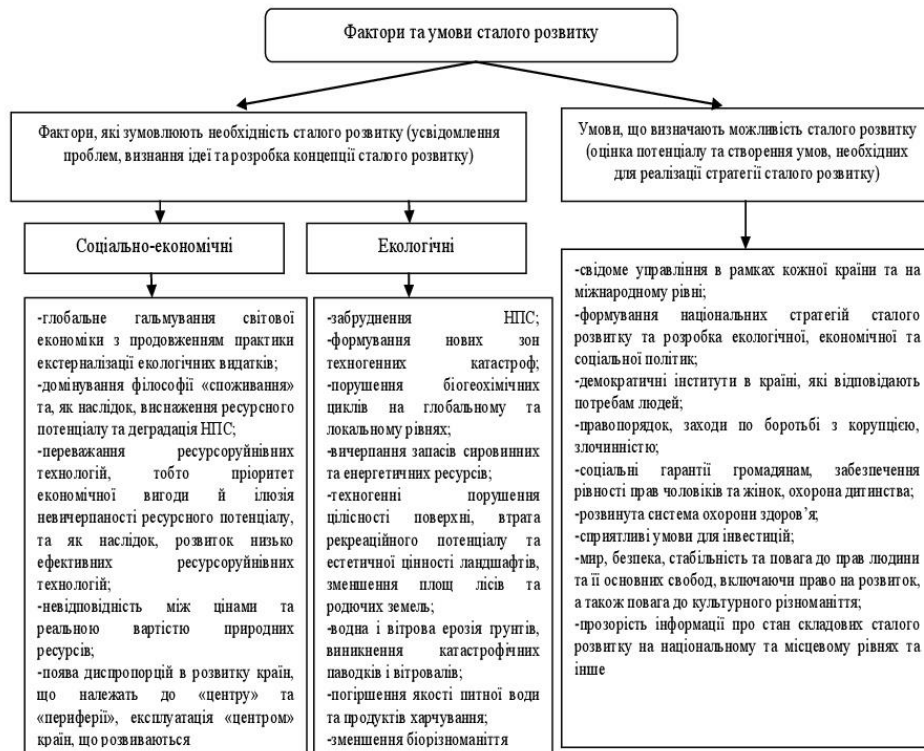

Рис. 3. Фактори та умови сталого розвитку
Удосконалено автором на основі джерела [11]

Крім того, зазначені фактори в поєднанні з низьким рівнем доданої вартості зумовлюють для України не лише негативні економічні наслідки, а й викликають ресурсно-екологічні проблеми, які проявляються в забрудненні та деградації навколишнього середовища, земель, збільшенні кількості та поглибленні техногенних загроз. Вирішення цих та інших проблем потребує втручання держави, зокрема розробки державних рішень стосовно забезпечення ефективного сталого економічного розвитку країни на основі нових знань, високих технологій та інновацій. В той же час, необхідно відзначити, що для забезпечення сталого розвитку економіки, Україна повинна не копіювати зарубіжні моделі, а створити такі механізми реалізації нової державної інноваційно-інвестиційної політики, які дозволять подолати накопичені системні наслідки від проведення неоліберальних економічних реформ та реально перейти на інноваційний шлях економічного розвитку. Для цього потребуються такі заходи: зміна концептуальних засад, що визначають в теперішній час роль і практичні функції держави в ринковій економіці; структурна перебудова економіки і, в першу чергу, промисловості; подолання кризової економічної нерівності населення; відновлення довіри до держави і влади.

Основними принципами сталого розвитку промислових підприємств є наступні:

- цілеспрямованість: досягнення такого співвідношення між елементами, при якому у підприємства будуть зберігатися довгострокові стимули стійкого розвитку;
- цілісність, що досягається на основі єдності наступних функцій: здатність відтворення, доповнення недостатніх елементів і перетворення в якісно нову систему, збереження фінансової рівноваги. Принцип цілісності є чинником, що визначає результативність діяльності підприємства і його фінансову стійкість. Йдеться про збалансованість і пропорційність елементів його діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової;
- динамічність: зміни в одному з параметрів діяльності підприємства, як правило, призводять до змін в інших. При цьому в кожний момент часу підприємство характеризується певним набором показників, які відображають ефективність його виробничо-фінансової діяльності. Вектор стійкого розвитку підприємства дає можливість в конкретний момент часу визначити стан підприємства;
- адаптивність: підприємство, як відкрита система, має бути адаптивним, тобто пристосовуватися до зміни в зовнішньому середовищі для того, щоб продовжити стійкий розвиток на довгострокову перспективу. Зовнішнє оточення є джерелом проблемних ситуацій у діяльності підприємства, які слід своєчасно виявляти для прийняття адекватних рішень. Основною умовою адаптивності є гнучкість стратегічного управління підприємством.

Варто зазначити, що здатність до адаптації визначається наявністю у підприємства певних ознак, до найважливіших із яких можна віднести:

- самоналаштування, тобто самостійна зміна параметрів функціонування підприємства (збільшення, зменшення чи зміна номенклатури продукції, що виробляється у відповідності зі зміною попиту);
- самоорганізація, тобто самостійне перетворення параметрів функціонування підприємства при збереженні наявних їй якісних характеристик;
- самонавчання, тобто самостійний пошук умов, при яких підприємство відповідає критеріям якості свого функціонування.

Головною проблемою у сфері забезпечення сталого розвитку підприємства є необхідність підтримання відповідної структури управління в незмінному вигляді, оскільки з часом деякі елементи системи управління припиняють виконувати поставлені перед ними задачі, і поступово структура управління руйнується, наслідком чого є дестабілізація в нормальному функціонуванні підприємства. Зважаючи на динамічність і можливості саморозвитку системи управління, необхідно організувати її структури таким чином, щоб вона завжди виконувала покладені на неї функції у відповідності з цілями й задачами стійкого розвитку. Найчастіше розвиток системи управління не встигає за змінами, обумовленими зовнішнім середовищем, що призводить до дисбалансу всередині підприємства, відставанню його від конкурентів та до інших негативних наслідків. Тому система управління сталим розвитком повинна відповідати вимогам часу та володіти здатністю зберігати рівновагу між структурою системи та змінами зовнішнього середовища. На рис. 4 представлена концептуальна модель управління сталим розвитком промислового підприємства.

Таким чином, процес забезпечення сталого розвитку промислових підприємств являє собою набір взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення максимального соціально-економічного ефекту і можливості переходу в якісно новий стан шляхом формування та регулювання відносин з внутрішнім і зовнішнім середовищем. Забезпечення умов для переходу промисловості України на модель

сталого розвитку дозволить підвищити її конкурентоспроможність, зміцнити позиції на глобальних ринках, що створить базис для підвищення економічної міцності держави, вирішення екологічних та соціальних проблем. Нажаль, на сьогоднішній день роль національної промисловості в процесах глобалізації є поки що мінімальною: практично немає вітчизняних транснаціональних компаній, які б працювали на глобальних ринках, в Україні надто мала частина дочірніх підприємств світових виробників, низький рівень міжнародних коопераційних зв'язків [12]. Проте науково-технічний, виробничий та ресурсний потенціал промисловості України дає змогу реалізувати спектр переваг у сфері міжнародного економічного співробітництва, зокрема через участь вітчизняних підприємств у здійсненні великомасштабних міжнародних проектів, розвиток трансферу високих технологій та продажу ліцензій, створення спільних підприємств з виробництва продукції, що належить до п'ятого і шостого технологічних укладів, та транснаціональних корпорацій, а також участь українських фахівців у роботі міжнародних організацій з питань розвитку промисловості.

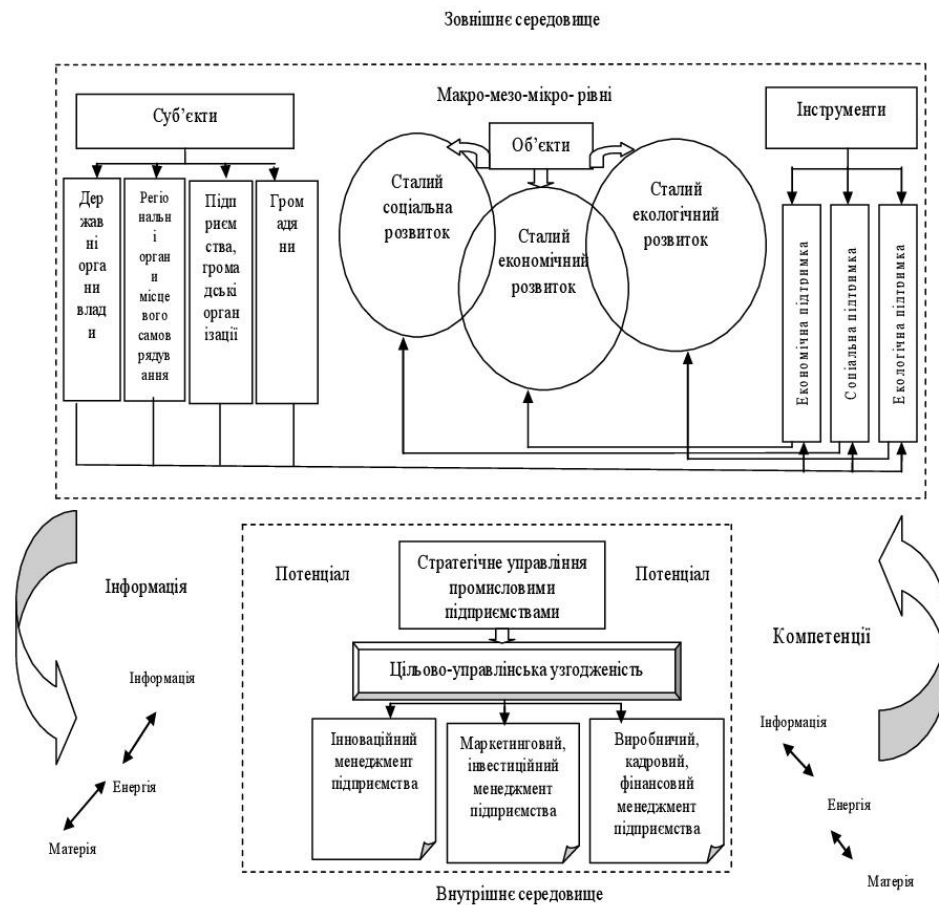

Рис. 4. Концептуальна модель управління сталим розвитком промислового підприємства
Авторська розробка

Висновки. Як висновок, слід зазначити, що органічне поєднання управлінських процесів та їхньої цільово-управлінської узгодженості дозволяють формувати передумови їх взаємного розвитку. Реалізація потенціалу сталого розвитку промислового підприємства можлива через задіявання основних функцій управління відповідного їхнього впливу на процеси діяльності через взаємну узгодженість інформації та компетентнісних характеристик управлінців. Тому, управління сталим розвитком

промислового підприємства як відкритої системи можливо з урахуванням прямих впливів зовнішнього середовища, таких як економічне, соціальне, екологічне та зворотного зв'язку на опрацьованих цільово-управлінських технологіях, що базуються на різного рівня компетенціях.

Таким чином, розвиток підприємства відбувається всередині системи на збалансуванні матеріально-енерго-інформаційного обміну, а сталість є базовою складовою, на якій вибудовуються процеси управління розвитком. У сучасних умовах наявний процес трансформації між економічною та стратегічною сталістю за рахунок інтеграційних зв'язків між ресурсами, які задіяні в реалізації розвитку підприємства. Це доводить про необхідність управління даними зв'язками, саме з позиції взаємодії у внутрішньому середовищі. Для впровадження на підприємствах концептуальної моделі

управління сталим розвитком необхідно: налагодити моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища, а також постійно здійснювати діагностику ефективності діяльності підприємства; проведення аналізу та систематизація дестабілізаторів розвитку підприємства, в якості яких виступають протиріччя, з метою прийняття ефективних управлінських рішень; налагодити ефективний процес управління опором змін; впровадження сучасних інформаційних технологій, що підтримують процес забезпечення сталого розвитку підприємства; вибір та постійне корегування методів аналізу чинників сталого розвитку підприємства.

Створення концептуальної моделі управління сталим розвитком дозволить підприємству швидко реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища; знайти кращий час, місце, швидкість і послідовність здійснення змін; завоювати й утримувати конкурентні переваги, що забезпечить можливість сталого розвитку підприємства як в середньостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Список використаної літератури

1. Анпилов С. М. Научно-методические проблемы функционирования и устойчивого развития предприятий в современных условиях. *Экономические науки*. 2012. № 5. С. 73–76.
2. Батьмурзаева З. М. Адаптивный подход к обеспечению устойчивого развития предприятия. *Управление экономическими системами*. 2013. № 5. URL: <http://www.uecs.ru/otraslevayaekonomika/item/2172-2013-05-30-12-44-36>.
3. Гавриш О. А., Бичко О. О. Институциональні аспекти забезпечення стійкого розвитку підприємств. *Ефективна економіка*. 2012. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1060>.
4. Корнійчук Л. Теоретичні основи реалізації концепції сталого розвитку. *Економіка України*. 2010. № 2. С. 72–83.
5. Сталій розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: С77 моногр. / О. Ф. Новікова, О. І. Амоша, В. П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки промисловості. Донецьк, 2012. 534 с.
6. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України від 21.12.2010 р. №2818-VI. База даних «Законодавство України». Веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством від 27.06.2014 р. / ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 Щодо тимчасового застосування з 1 січня 2016 року Угоди: лист № 72/14-612/1-2980 від 30.11.2015. Веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
8. Шовкун Інна. Асоціація з ЄС диктує необхідність відродити промисловість. *Дзеркало тижня*. 2015. 9 жовт. № 38. URL: http://gazeta.dt.ua/promyshliennost/asociaciya-yes-diktuye-neobhidnist-vidroditi-promislovist_.html.
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Сталій розвиток регіонів з позицій економічної безпеки: доповіді наукових співробітників ІЕП НАН України до міжнародної конференції у Познані (Польща 8 вересня 2016 р.). Розвиток Великопольського регіону на підставі економіки з низькою емісією вуглероду / О. І. Амоша, Ю. М. Харазішвілі, В. І. Ляшенко, О. Квнлинский. URL: http://iep.com.ua/publ/informacijni_resursi/naukovi_dopovidi/stalij_rozvitok_regi_oniv_z_pozicij_ekonomichnoji_bezpeki/2-1-0-34.
11. Йоханнесбургський самміт 2002 г. Резолюція 2. План виконання рішень всемирної зустрічі на вищому рівні по устойчивому розвитку. URL: http://www.un.org/russian/conferen/wssd/docs/plan_wssg.pdf
12. Концепція Загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року. URL: <http://industry.kmu.gov.ua>

References

1. Anpilov, S. M. (2012) Scientific-methodical problems of functioning and sustainable development of enterprises in modern conditions. *Economic sciences*, No. 5, pp. 73–76.

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи
Приклад оформлення демонстраційного матеріалу до дипломної роботи
студента

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра Економіки підприємства

ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ

до дипломної роботи на тему:

УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ТА
ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ПП «XXXX ».

Студент гр. ЕП-1Х-1

XXXXXXов Х.Х.

Керівник роботи, ст.викл., к.е.н.

Латишева О.В.

м. Краматорськ - 2019 рік

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи

ПЛАКАТ 1

Таблиця 1 - Основні ТЕРП ПП «XXXX»*

Показник	за 2016	за 2017	абс. відхил.	темп росту
Виторг від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), т.грн.	1046	1040,4	-5,6	0,995
Чистий прибуток (збиток), т.грн.	-168	-376,6	-208,6	2,242
Сума середньорічної вартості основних засобів, т.грн.	19935	19659	-276	0,986
Величина активів, т.грн.	20743	20422,4	-320,6	0,985
Фондовіддача	0,05247	0,05292	0,00045	1,009
Фондорентабельність	-0,0084	-0,0192	-0,0107	2,273
Фондомісткість	19,0583	18,8956	-0,1627	0,991
Середньомісячна заробітна плата, грн.	4870	6830	1960	1,402
Середнеоблікова чисельність персоналу, осіб	35	35	0	1
Чисельність персоналу основної діяльності (виробничий персонал), осіб	24	24	0	1
Чисельність персоналу неосновної діяльності (невиробничий персонал), осіб	6	6	0	1
Чисельність керівного персоналу (адміністративний персонал), осіб	5	5	0	1
Чисельність працівників, які перебували в списках організації протягом усього періоду (Чпост.), осіб	31	32	1	1,032
Чисельність працівників, що працюють у даній організації тривалий час (3-5 років), осіб	26	26	0	1

*угруповано на підставі звітності ПП «XXXX » [27]

ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи

ПЛАКАТ 2

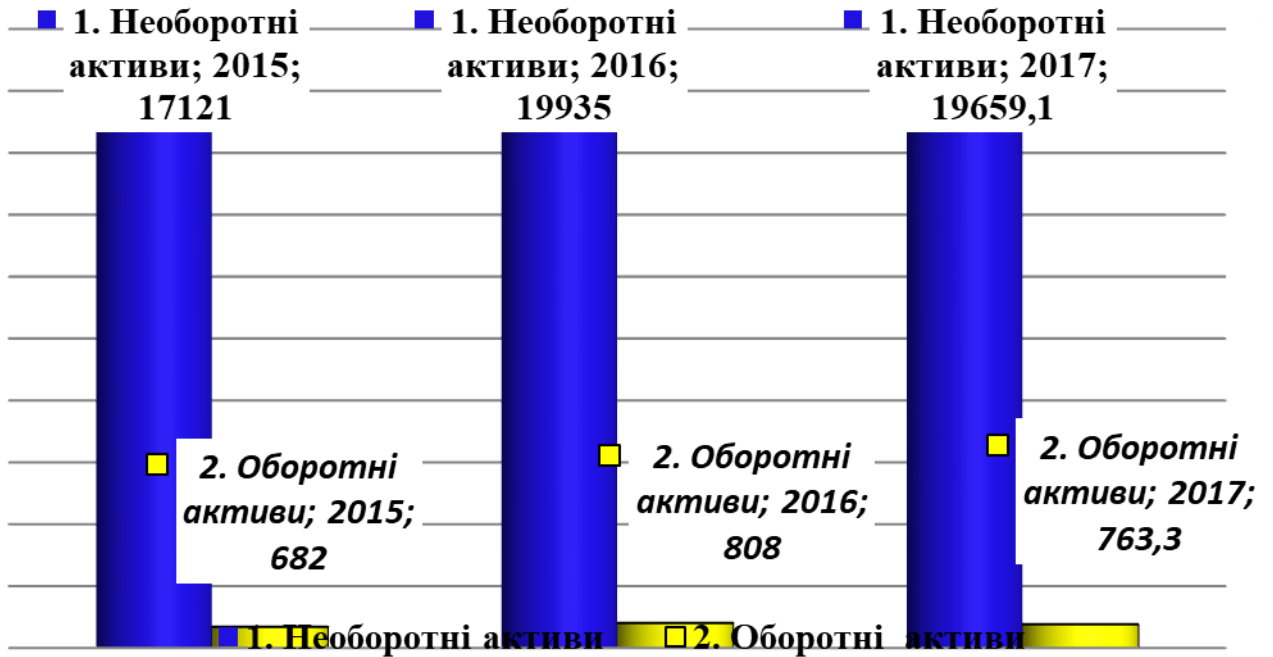

Рисунок 1 - Динаміка майна ПП «XXXXX» за 2015-2017 р.р.*
 (побудовано автором на підставі опрацювання річних звітів підприємства[27])

Рисунок 2 - Структура майна ПП «XXXXX» за 2015-2017 р.р.*
 (побудовано автором на підставі опрацювання річних звітів підприємства [27])

ДОДАТОК В (продовження)

Приклади та правила оформлення структурних елементів дипломної роботи

Приклад моделювання бізнес-процесів

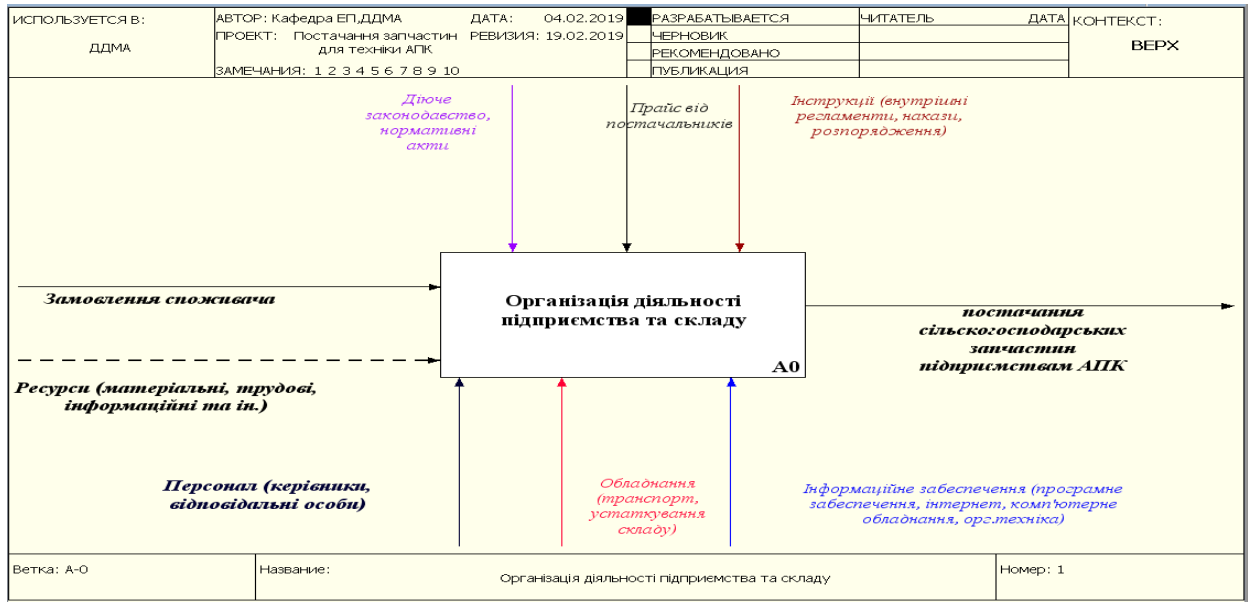

Рисунок 2.1 - Входи та виходи бізнес-процесу моделі існуючого стану (модель «AS-IS», рівень A-0) в умовах ПП «XXXX» (побудовано автором)

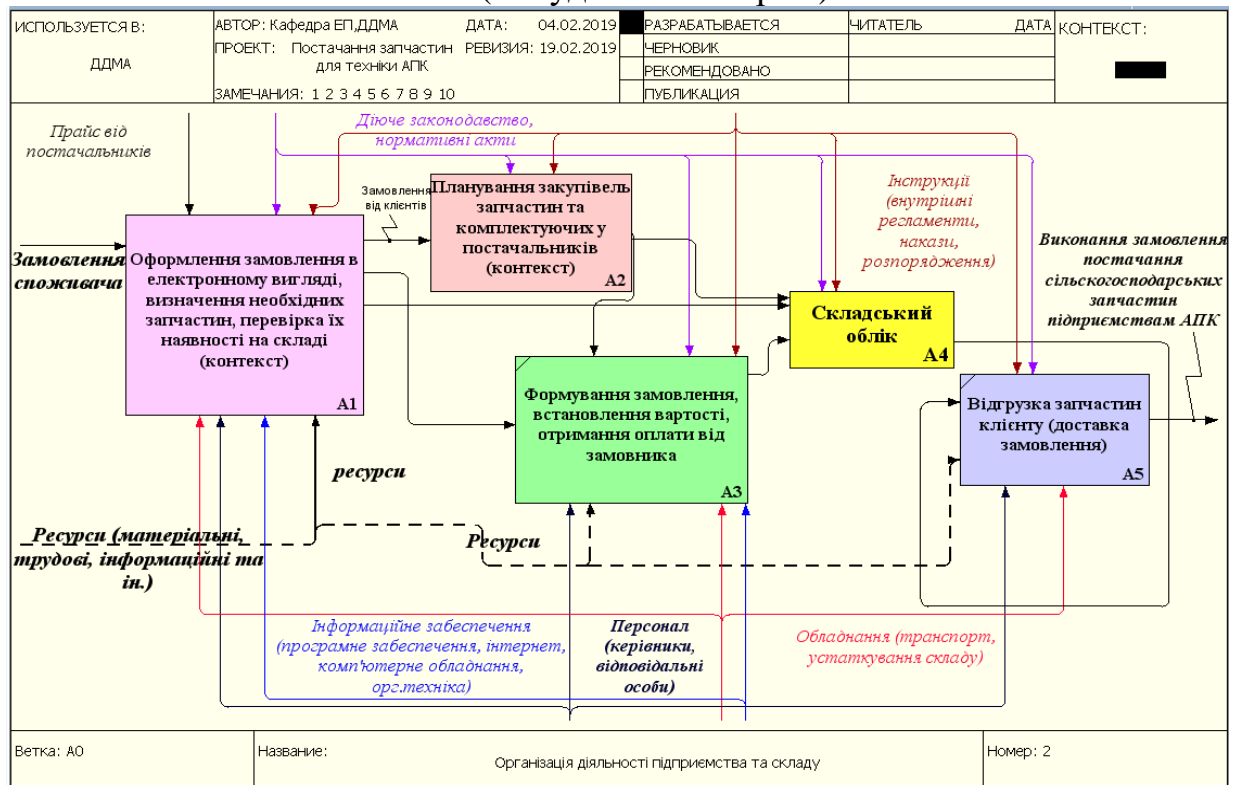

Рисунок 2.2 - Входи та виходи декомпозиції 1 рівня бізнес-процесу моделі «AS-IS» (рівень A0) в умовах ПП «XXXX» (побудовано автором)

Д ДОДАТОК В (продовження)
Приклади та правила оформлення структурних елементів
дипломної роботи

ЩОДЕННИК

ходу виконання дипломної роботи

на тему:

«Удосконалення механізму бізнес-процесів формування та оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу торговельного підприємства ПП «XXXX»».

ст.гр. ЕП-1*-1 *****

Керівник дипломної роботи к.е.н., * **

Дата	Зміст виконаної роботи	Підпис керівника
14.03.2019 – 17.03.2019.	Підбір літературних джерел за темою дипломної роботи. Збір вихідних даних. Узагальнення матеріалу.	
12.03.2019 – 17.03.2019	Формування актуальності теми дипломної роботи	
17.03.2019 – 19.03.2019	Формування структури розділу «Основні теоретичні положення бізнес-процесів формування та оцінки ресурсного потенціалу підприємств торгівлі»	
19.03.2019 – 23.03.2019	Вивчення поняття потенціалу, ресурсного потенціалу, складових ресурсного потенціалу. Дослідження особливостей формування ресурсного потенціалу підприємства, аналіз сучасних підходів до його оцінки, методів та критеріїв оцінки складових ресурсного потенціалу	
23.03.2019 – 29.03.2019	Узагальнення вивченого матеріалу і оформлення першого розділу дипломної роботи	
23.03.2019 – 29.03.2019	Узагальнення вихідних даних для характеристики ТОВ «НВП «Оснастка». Аналіз основних фінансово-економічних показників і визначення складових ресурсного потенціалу	
29.03.2019 – 26.04.2019	Виконано аналіз динаміки і структури фінансово-економічних показників і складових ресурсного потенціалу. Проведено аналіз стану основних елементів ресурсного потенціалу. Проаналізовано сукупний ресурсний потенціал. Оформлення другої частини роботи «XXXX», висновки.	
08.04.2019 – 25.04.2019	Виконання третього розділу «Пошук напрямків удосконалення управління ресурсним потенціалом торговельного підприємства»	
26.04.2019 – 07.05.2019	Побудова моделі управління ресурсним потенціалом ПП «XXXX» на підставі отриманих результатів оцінки складових ресурсного потенціалу	
08.05.2019 – 17.05.2019	Виконання розділу 4 «Охорона праці»	
18.05.2019 – 22.05.2019	Оцінка результатів дипломної роботи. Оформлення висновку, літературних джерел. Оформлення ДР.	
22.05.2019 – 25.05.2019	Підписання готової ДР та перепліт дипломної роботи.	
26.05.2019 – 13.06.2019	Нормоконтроль дипломної роботи, підготовка до захисту	

ДОДАТОК Г
Приклад оформлення списку літературних джерел

Таблиця К.1 - Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
1	2
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с. Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Украгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжєвського. Київ, 1998. 124 с.

1	2
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.

1	2
Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка</i>. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління. Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendeliana Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i> . 2013. № 10. URL: http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika=2525 (дата звернення: 12.10.2017).

1	2
	<p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.f/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. Вища школа. 2017. № 7. С. 106–107</p>

1	2
Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>
Патенти	Комбайн рослино-збиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл.11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Воскобойнікова-Гузєва О. В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. – 10-х років ХХІ ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи: автореф. дис.... д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014.</p>
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Навчальне видання

**РОВЕНСЬКА Вікторія В'ячеславівна,
ЛАТИШЕВА Олена Володимирівна**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання кваліфікаційної роботи
магістра спеціальності 051 «Економіка»**

Редактор

Комп'ютерна верстка

Підп. до друку. Формат 60 x 84/19.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 2,09. Обл.-вид. арк. 1,52.
Тираж. Зам.

Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК №1633 від 24.02.2019